

Bibliotekos pažangai

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARTYNO
MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

PROJEKTO „BIBLIOTEKOS PAŽANGAI“

BIBLIOTEKŲ VADOVŲ APKLAUSA

2011

(2 instrumentas)

**PERKANČIOJI
ORGANIZACIJA:**

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

**PERKANČIOSIOS
ORGANIZACIJOS
KONTAKTINIAI ASMENYS:**

Ugnė Lipeikaitė
Renata Sadunišvili

ATLIKĖJAS:

UAB "Socialinės informacijos centras" (toliau "SIC")

PROJEKTO VADOVAS:

Jurgita Verikienė

ATASKAITĄ RENGĖ:

Viktorija Jonikova, Nikė Kiškytė

**TYRIMO VYKDYMO
KOMANDA:**

Duomenų departamento vadovas: Marius Butkevičius
Apklausėjų departamento vadovė: Indrė Naraitė
Duomenų laikmenos tvarkymas: Skaistė Kankalytė

KONTAKTAI:

"SIC", Upės g. 21, LT-08128 Vilnius, Lietuva
tel. (5) 205 45 12, fax. (5) 205 45 01, e-mail:
viktorija.jonikova@sic.lt

Turinys

1. Bibliotekų vadovų apklausa Projekto kontekste	3
2. Tyrimo metodologija.....	4
2.1. Apklauso metodas.....	4
2.2. Tyrimo tikslinė grupė	4
2.3. Tikslinės grupės imtis ir atranka	5
2.4. Tyrimo instrumentas.....	5
2.5. Apklauso atlikimo techninė ataskaita	5
2.6. Duomenų analizė.....	5
3. Tyrimo rezultatų santrauka.....	6
4. Apklausoje dalyvavusių bibliotekų vadovų charakteristikos	13
5. Esamos padėties bei perspektyvų analizė	14
5.1. Viešos interneto prieigos plėtros planai	14
5.2. Veiksniai, lemiantys viešos interneto prieigos vietų plėtrą.....	16
5.3. Kompiuterių viešos interneto prieigos darbo vietose keitimo planai	17
5.4. Svarbiausi veiksniai, lemiantys kompiuterių atnaujinimą	18
5.5. Viešą interneto prieigą teikiančių filialų skaičius.....	19
5.6. Priežastys, kodėl nėra teikiamos viešos interneto prieigos paslaugos.....	20
5.7. Bibliotekų ir viešos interneto prieigos biudžetų pokytis per 2010 metus.....	21
6. Populiariausios bei numatomos stiprinti bibliotekų veiklos sritys.....	22
6.1. Populiariausios viešųjų bibliotekų teikiamos paslaugos	22
6.2. Viešųjų bibliotekų paslaugos, kurios bus populiariausios ateityje	23
6.3. Viešųjų bibliotekų teikiamos paslaugos, kurias planuojama stiprinti	24
6.4. Bibliotekų teikiamų paslaugų populiarumo bei su jomis siejamų planų palyginimas	25
7. Viešos interneto prieigos naudojimas, skatinimas bei nauda bendruomenei	26
7.1. Viešos interneto prieigos nauda bendruomenei.....	26
7.2. Viešos interneto prieigos naudojimas ir skatinimas	27
7.3. Viešos interneto prieigos skatinimo priemonės	30
8. Bibliotekų vadovų ir darbuotojų įgūdžiai	31
8.1. Bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai teikiant viešos interneto prieigos paslaugas.....	31
8.2. Bibliotekų vadovų atstovavimo įgūdžiai	34
9. Metodinės pagalbos ir techninės priežiūros pakankamumo vertinimas.....	35
9.1. Metodinės pagalbos pakankamumas	35
9.2. Viešos interneto prieigos vietų techninis aptarnavimas	36
10. Bibliotekų teikiamos paslaugos ir įvaizdis.....	36
10.1. Paslaugų teikimo ar materialinės bazės pokyčio vertinimas.....	36
11. Bibliotekos partnerystė su kitomis organizacijomis.....	38
11. Projekto „Bibliotekos pažangai“ poveikio vertinimo tyrimų duomenų naudojimas	39
12. Bibliotekos įvaizdis bibliotekų vadovų akimis	41
13. Išvados ir apibendrinimai	43

1. Bibliotekų vadovų apklausa Projekto kontekste

Inicijuojant projektą „Bibliotekos pažangai“ buvo keliami tokie tiesioginiai pagrindiniai tikslai:

- ✓ suteikti Lietuvos gyventojams prieigą nemokamai naudotis kompiuteriais ir internetu bet kurioje viešojoje šalies bibliotekoje;
- ✓ užtikrinti visų gyventojų grupių prieigą prie informacijos išteklių.

Pagrindiniai tyrimo tikslai, siejami su techniniu viešųjų bibliotekų aprūpinimu ir visų socialinių grupių gyventojų prieigos prie jų užtikrinimu, turi ir išvestinius, netiesioginius, tačiau ne mažiau svarbius tikslus:

- ✓ Lietuvos gyventojų bendravimo ribų praplėtimas;
- ✓ vietos bendruomenių socialinio ir kultūrinio kapitalo plėtra;
- ✓ socialinės kaimo gyventojų, vyresnio amžiaus žmonių, socialinės rizikos grupių ir neįgaliųjų atskirties mažinimas;
- ✓ Lietuvos gyventojų informacinių gebėjimų ugdymas;
- ✓ bibliotekininkų kompetencijų, teikiant profesionalią technologijų įsisavinimo pagalbą bibliotekų lankytojams, ugdymas organizuojant specialias mokymo programas;
- ✓ viešosios bibliotekos, kaip kultūros, informacijos ir technologijų centro suvokimo stiprinimas.

Bibliotekų vadovų apklausos metu buvo renkama faktinė informacija apie esamą viešos interneto prieigos vietų, filialų, teikiančių viešą interneto prieigą, skaičių ir numatomą jų pokytį; apie planus, susijusius su kompiuterių bibliotekų filialuose atnaujinimu. Vadovų teiraujamosi nuo ko priklauso viešos interneto prieigos vietų kūrimas bibliotekose, kas lemia tai, kad bibliotekoje ar filiale vieša interneto prieiga nėra teikiama. Kaip ir bibliotekų darbuotojai, vadovai buvo prašomi nurodyti, kokią, jų nuomone, naudą vieša interneto prieiga teikia vietos bendruomenei; kokiomis paslaugomis bibliotekos lankytojai naudojami dažniausiai, kokių paslaugų teikimą numatoma stiprinti ir kokios paslaugos, jų nuomone, bus labiausiai naudojamos lankytojų ateityje. Vadovų taip pat buvo prašoma įvertinti vadovaujamose bibliotekose dirbančių darbuotojų įgūdžius naudotis informacinėmis technologijomis ir interneto ištekliais; techninės priežiūros ir metodinės pagalbos, teikiant viešos interneto prieigos paslaugas, pakankumą. Apklausos pabaigoje vadovai buvo paprašyti įvertinti su bibliotekomis siejamas įvaizdines savybes.

Tyrimo duomenys siejami su tokiais Projekto priežiūros rodikliais (priežiūros rodikliai, kuriems informacija bent iš dalies renkama bibliotekų darbuotojų tyrimo metu, pažymėti mėlynai):

1. Pagerėjusi prieiga vartotojams ir galimybės jiems naudotis kompiuteriu ir internetu

1A. Bibliotekininkų/filialų/padalinių, teikiančių VIP¹, skaičius

1B. VIP skirtų kompiuterių skaičius

1C. VIP valandų vartotojams skaičius

1D. Kompiuterizuotų darbo vietų, skirtų VIP, naudojimosi koeficientas

1E. VIP vartotojų skaičius

1F. 1000-čiai gyventojų tenkantis VIP darbo vietų skaičius

1G. Bibliotekų, teikiančių nemokamą interneto prieigą bevielium ryšiu, skaičius

2. Išaugę bibliotekų darbuotojų gebėjimai ir motyvacija naudotis IT

2A. Pagerėję bibliotekininkų IT naudojimo žinios ir įgūdžiai

2B. Pagerėję bibliotekininkų atstovavimo ir viešųjų ryšių įgūdžiai

2C. Pagerėję bibliotekininkų internetinių išteklių ir el. paslaugų žinios ir įgūdžiai

2D. Pagerėję bibliotekininkų specialiųjų poreikių vartotojų aptarnavimo žinios ir įgūdžiai

2E. Bibliotekininkų, turinčių vartotojų mokymo ar konsultavimo patirties, skaičius

2F. Apmokytų bibliotekininkų skaičius

2G. Bibliotekininkų IT mokymui skirtų valandų skaičius

---

¹ VIP (čia ir toliau ataskaitoje) – vieša interneto prieiga

- 3. Pagerėję viešų bibliotekų lankytojų IT įgūdžiai**
  - 3A. Pagerėję VIP vartotojų IT žinios ir įgūdžiai
  - 3B. Pakitusi VIP vartojimo praktika
  - 3C. Apmokytų IT gyventojų skaičius
  - 3D. Gyventojų IT mokymui skirtų valandų skaičius
- 4. Pagerėjusi prieiga specifinėms grupėms, sunkiai pasiekiamoms socialinėms grupėms**
  - 4A. % vartotojų, kurie neturi alternatyvios interneto prieigos
  - 4B. Sunkiai pasiekiamų grupių patirtis
  - 4C. Veiklos, kurioms atlikti vartotojai bibliotekose esančią VIP naudoja dažniausiai**
  - 4D. Egzistavimas programų ar kitų mechanizmų sunkiai pasiekiamoms grupėms įtraukti
- 5. Pagerėjęs bibliotekų atstovavimas**
  - 5A. Bibliotekos reputacija, viešas suvokimas ir profilis**
  - 5B. Išplėsta bibliotekų misija ir kompetencijos sritys**
  - 5C. Išaugęs bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius
- 6. Išaugęs bibliotekų vietinis, regioninis ir nacionalinis finansavimas**
  - 6A. Bibliotekoms skirtas finansavimas**
  - 6B. Finansavimas, skirtas VIP**
- 7. Išaugusi socialinė nauda individams ir bendruomenėms per IT**
  - 7A. Vartotojų gaunama nauda ir jos suvokimas
  - 7B. Bibliotekininkų suvokimas apie bendruomenei VIP teikiamą naudą**
  - 7C. Kitų suinteresuotų grupių suvokimas apie VIP naudą
- 8. Išaugusi aktualaus turinio pasiūla ir naudojimas**
  - 8A. Bibliotekų, turinčių interneto svetaines, skaičius
  - 8B. Naujas turinys ir paslaugos bibliotekoje**
  - 8C. Išaugusi vietos turinio apimtis internete
- 9. Atsiradę bibliotekų tinkle inovacijos**
  - 9A. Inovacijų bibliotekose pavyzdžiai, atsiradę projekto pagalba
- 10. Sustiprėjusi pagalba bibliotekininkams**
  - 10A. Pagerėjusi techninė priežiūra bibliotekose**
  - 10B. Pagerėjusi metodinė pagalba bibliotekininkams**

2. Tyrimo metodologija

Toliau ataskaitoje pateikiamos metodologinės tyrimo įgyvendinimo gairės, apklausos vykdymo techninė ataskaita, duomenų analizės principų aprašai.

2.1. Apklausos metodas

Apklausa buvo vykdoma apklausos internetu metodu, t.y. elektroninį laišką su nuoroda į klausimyną bibliotekų vadovams persiunčiant elektroniniu paštu. Apklausą tyrime dalyvavę bibliotekininkai pildė savarankiškai, t.y. be apklausėjo pagalbos. Dalis respondentų buvo apklausta telefoninės apklausos būdu.

2.2. Tyrimo tikslinė grupė

Tyrimo tikslinė grupė – bibliotekų vadovai. Bibliotekų vadovų sąrašas su kontaktine informacija tyrimo Vykdytojui buvo pateiktas Perkančiosios organizacijos.

2.3. Tikslinės grupės imtis ir atranka

Perkančiosios organizacijos apklausai keliamuose reikalavimuose buvo numatyta apklausti visus 65 bibliotekų vadovus.

Tyrimo metu buvo taikomas ištisinės atrankos metodas.

2.4. Tyrimo instrumentas

Atliekant apklausą buvo naudojamas Perkančiosios organizacijos pateiktas standartizuotas klausimynas (instrumentas nr.2).

2.5. Apklauso atlikimo techninė ataskaita

Apklausa pradėta vykdyti 2011 rugsėjo 20 dieną, planuota baigti – 2011 spalio 4 dieną, baigta 2011 spalio 5 dieną. Apklauso metu apklausti visi 65 bibliotekų vadovai. 54 vadovai apklausti apklauso internetu būdu (CAWI), 11 vadovų – telefoninės apklauso būdu (CATI).

2.6. Duomenų analizė

Analizuojant respondentų atsakymus į klausimus, ataskaitoje pateikiami bendrieji ir pagal įvairias respondentų charakteristikas paskaičiuoti atsakymų pasiskirstymai.

Kadangi tyrimo metu buvo apklausta generalinė visuma, visi skirtumai tarp bibliotekų vadovų atsakymų yra statistiškai reikšmingi (paklaida lygi „0“). Turint tai omenyje, grupių lyginimas ir įvykusių pokyčių vertinimas tampa kiek labiau problemiškas, nes yra pakankamai keblu nustatyti, kelių vadovų skirtingi pasisakymai nulemia reikšmingus skirtumus.

Statistiškai reikšmingi skirtumai tarp kitų analizuojamų grupių (bibliotekininkų bei bibliotekų vadovų arba skirtingomis charakteristikomis pasižyminčių bibliotekų vadovų) buvo skaičiuojami naudojant statistinių duomenų apdorojimo programą SPSS. Kintamieji tarpusavyje yra krostabuliuojami. Tuomet, naudojant χ^2 kriterijų, tikrinama, ar egzistuoja statistiškai reikšmingas ryšys tarp kintamųjų (reikšmingumo koeficientas p ne didesnis nei 0.05). Jei statistiškai reikšmingas ryšys egzistuoja, tuomet ieškoma, kuriose celėse (atsakymų pasiskirstymuose) jis egzistuoja (naudojant funkciją *Adjusted Residuals*).

3. Tyrimo rezultatų santrauka

Esamos padėties bei perspektyvų analizė

Viešos interneto prieigos plėtros planai

Pusėje miesto bibliotekų vis dar vyksta viešos interneto prieigos plėtra: 52% bibliotekų vadovų teigia, kad per artimiausius 2 metus centrinėje bibliotekoje ar filialuose mieste planuoja didinti viešos interneto prieigos vietų skaičių. Likusiose miesto bibliotekose (48%) viešos interneto prieigos plėtra jau nebeplanuojama.

Kaimo bibliotekose viešos interneto prieigos planai atspindi miesto filialuose esančią situaciją: čia taip pat 52% bibliotekų vadovų planuoja per artimiausius 2 metus didinti viešos prieigos skaičių, tuo tarpu likusi pusė planuoja nekeisti esamų vietų skaičiaus.

2010m. vs. 2011m.: palyginus su praėjusiais metais, kai naujas viešos interneto prieigos darbo vietas kaimo bibliotekose planavo kurti 80% vadovų, šįmet tris kartus padaugėjo vadovų, kurie nebeplanuoja plėtros kaimo bibliotekose (2010m.: 13%, 2011m.: 46%).

2008-2011m.: situacijos pokyčio analizė per keturis Projekto įgyvendinimo metus rodo, kad, didžiausia viešos interneto prieigos plėtra buvo planuojama 2008 metais, t.y. Projekto pradžioje; vėlesniais metais vis daugiau bibliotekų vadovų nurodydavo, kad viešos interneto prieigos vietas kurs, tačiau nežino tikslaus jų skaičiaus.

APIBENDRINTAI:

- viešos interneto prieigos vietų diegimą jau baigė 38% bibliotekų (neplanuoja kurti naujų prieigos vietų nei miesto, nei kaimo bibliotekose);
- intensyvus viešos interneto prieigos vietų kūrimas ir mieste, ir kaime numatomas 32% bibliotekų;
- intensyvią prieigos vietų plėtrą tik mieste numato 20%, o tik kaimo bibliotekose - 9% bibliotekų vadovų.

Veiksniai, lemiantys viešos interneto prieigos plėtrą

Papildomų (naujų) viešos interneto prieigos vietų kūrimą bibliotekose labiausiai lemia finansai ir turimų patalpų apribojimai.

MIESTO BIBLIOTEKOS²: finansinius išteklius, kaip vieną iš svarbiausių viešos interneto prieigos vietų kūrimą miestuose apsprendžiančių veiksnių, nurodė 74% bibliotekų vadovų, laiko ir pinigų sąnaudas - 60% bibliotekų vadovų, erdvės apribojimus - 68% vadovų.

KAIMO BIBLIOTEKOS: viešos interneto prieigos vietų kūrimą kaime kiek mažiau (nei mieste) riboja mažos erdvės (60%), esami finansiniai ištekliai (54%) bei laiko ir pinigų sąnaudos viešos interneto prieigos vietoms prižiūrėti (57%).

MIESTAS VS. KAIMAS: miestų bibliotekose, vadovų nuomone, kiek svarbesnis veiksnys, ribojantis naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimą, yra ketinimas kurti bevielio interneto prieigą (mieste - 18%; kaime - 5% (toliau „M“ ir „K“)).

2010m. vs. 2011m.: galvojant apie tai, kaip kito veiksnių, lemiančių viešos interneto prieigos vietų kūrimą bibliotekose, vertinimas, pastebima, kad miesto filialuose šįmet sumažėjo personalo išteklių svarba (2010m.: 5%, 2011m.: 14%), o kaimo bibliotekose - finansinių išteklių svarba planuojant viešos interneto prieigos vietų plėtrą (2010m.: 71%, 2011m.: 54%).

2008-2011m.: per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį pagrindiniai veiksniai, lemiantys papildomų/naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimą, iš esmės išliko tie patys: erdvės ribojimai, finansiniai ištekliai bei išlaikymo, priežiūros laiko ir pinigų sąnaudos. Tačiau, pastebima, kad miesto bibliotekose naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimui vis rečiau trukdo nepakankama interneto sparta, o kaimo bibliotekose - erdvės ribojimai. Miesto bibliotekų vadovai, savo ruožtu, vis dažniau teigia, kad naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimą stabdo išlaidos sukurtų vietų išlaikymui ir priežiūrai.

---

² informacija apie rezultatų skirtumus miesto ir kaimo bibliotekose pateikiama tai atvejais, kuomet stebimi atsakymų pasiskirstymo skirtumai. Jei informacija apie rezultatų pasiskirstymą mieste/ kaime nepateikiama, vadinasi atsakymų skirtumų nėra.

Kompiuterių viešos interneto prieigos darbo vietose keitimo planai

Daugiau nei pusė vadovų nurodė, kad neketina atnaujinti kompiuterių viešos interneto prieigos darbo vietose (M: 62%, K: 71%).

Kompiuterius šiek tiek dažniau planuojama atnaujinti tose bibliotekose, kuriose dar planuojama kurti ir naujas viešos interneto prieigos vietas: kompiuteriai bus atnaujinti 47% miestų ir 33% kaimo bibliotekų, kuriose numatoma viešos interneto prieigos plėtra; kompiuteriai bus atnaujinami 30% miesto ir 25% kaimo bibliotekų, kuriose viešos interneto prieigos plėtra nebeplanuojama.

2008-2011m.: nuo Projekto įgyvendinimo pradžios kompiuterių atnaujinimas vykdomas nuosekliai: jei 2008 metais didelė dalis vadovų darbo vietose planavo keisti kompiuterius, tai 2011 metais tokių planų turinčių vadovų sumažėjo iki minimumo.

Vadovų sprendimą atnaujinti kompiuterius labiausiai apsprendžia finansiniai ištekliai ir sąnaudos. Tai yra svarbiau miesto bibliotekose (71%), nei kaimo (54%).

2010m. vs. 2011m.: palyginus su 2010 metais, sumažėjo interneto prieigos vietų išlaikymo, priežiūros laiko ir pinigų sąnaudų įtaka priimant sprendimus atnaujinti kompiuterius (M: 12 p.p., K: 13 p.p. pokytis); miesto filialuose kiek išaugo finansinių išteklių svarba (9 p.p. pokytis).

2008-2011m.: Projekto įgyvendinimo laikotarpiu stebimas nedidelis, tačiau nuoseklus viešos interneto prieigos vietų išlaikymo ir priežiūros sąnaudų reikšmės mažėjimas apsisprendžiant atnaujinti kompiuterius viešos interneto prieigos vietose.

Viešos interneto prieigos paslaugą teikiančių filialų skaičiaus pokyčiai

83% centrinių bibliotekų ir miesto filialų, teikiančių viešą interneto prieigą, skaičius per pastaruosius metus nepakito. Tuo tarpu 42% bibliotekų vadovų, turinčių kaimo filialų, konstatavo jų skaičiaus augimą: viešą interneto prieigos paslaugą papildomai ėmė teikti 78 filialai.

2010m. vs. 2011m.: lyginant su praėjusiais metais, stebimas mažėjantis filialų, pradėjusių teikti viešą interneto prieigą, skaičiaus augimas.

2008-2011m.: vertinant viešą interneto prieigą teikiančių filialų skaičiaus pokytį ilgojoje (4 metų) perspektyvoje, aktyviausias filialų skaičiaus augimas tiek mieste, tiek kaime stebimas 2008-2009 metais.

Priežastys, kodėl nėra teikiamos viešos interneto prieigos paslaugos

Interneto prieigos bibliotekose, vadovų nuomone, greičiausiai yra neteikiamos dėl tų pačių dviejų pagrindinių priežasčių: nepakankamų finansinių išteklių ir ribotos erdvės bibliotekose (erdvės ribojimus nurodo 20% vadovų, finansinių lėšų trūkumą įrangai įsigyti ir apmokėti interneto ryšį - po 11% vadovų).

2010m. vs. 2011m.: tiriamaisiais metais sumažėjo vadovų, manančių, kad viešos interneto prieigos vietos bibliotekose nėra kuriamos dėl to, kad bibliotekos neturi pakankamai erdvės ar būtinos įrangos (2010m.: 31%, 2011m.: 20%), arba dėl to, kad bibliotekos negali įsigyti reikiamos įrangos (2010m.: 22%, 2011m.: 11%).

2008-2011m.: augant filialų, teikiančių viešos interneto prieigos paslaugas, reikšmingai mažėja visų veiksnių, lemiančių tai, kad vieša interneto paslauga nėra teikiama, aktualumas.

Bibliotekų ir viešos interneto prieigos biudžetų pokytis per 2010 metus

Per 2010 metus bibliotekų ir viešos interneto prieigos finansavimas sumažėjo. Bendro biudžeto sumažėjimą nurodė daugiau nei pusė bibliotekų vadovų (58%), tuo tarpu viešai interneto prieigai skirto biudžeto „apkarpyimą“ konstatavo 26% vadovų.

22% vadovų teigė, kad jų bibliotekose bendras biudžetas išliko toks pats. Viešai interneto prieigai skirtas biudžetas nekito pusės (51%) vadovų administruojamose bibliotekose. Tiek bendro, tiek viešai interneto prieigai skirto biudžeto padidėjimą užfiksavo panaši vadovų dalis (atitinkamai 20% ir 23%).

Naudojimasis bibliotekų paslaugomis bei jų aktualinimas

Populiariausios bibliotekų teikiamos paslaugos

Populiariausios, vadovų nuomone, šiuo metu bibliotekų teikiamos paslaugos – internetas, knygų išdavimas ir periodinės spaudos skaitymas.

Miesto bibliotekose išsiskiria dvi populiarios paslaugos – internetas (92%) ir knygų išdavimas (88%), kaimo bibliotekose šiuo metu populiariausia paslauga, vadovų nuomone, yra internetas (92%).

Vadovai tarp populiariausių paslaugų tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose minėjo kompiuterinio raštingumo kursus (M: 28%, K: 29%). Kaimo bibliotekose, vadovų nuomone, žymiai dažniau nei miesto filialuose yra žaidžiami kompiuteriniai žaidimai (M - 9%; K - 25%).

Kitokių leidinių išdavimas, video ir garso medžiagos peržiūros nėra populiarios nei miesto, nei kaimo bibliotekose.

2010m. vs. 2011m.: tiriamaisiais metais, vadovų nuomone, išaugo susidomėjimas kompiuterinio raštingumo kursais (M: 11 p.p., K: 5 p.p. pokytis), tačiau reikšmingai sumažėjo susidomėjimas periodinės spaudos skaitymo paslauga (M: 16 p.p., K: 12 p.p. pokyčiai).

2008-2011m.: miesto bibliotekose, vadovų nuomone, labiausiai sumažėjo susidomėjimas prieiga prie informacinių duomenų bazių internete (26 p.p. pokytis), tuo tarpu kompiuterinio raštingumo kursų populiarumas pastoviai augo (22 p.p. pokytis). Kitų paslaugų populiarumas Projekto vykdymo metais, vadovų nuomone, iš esmės nepakito. Kaimo filialuose, vadovų nuomone, taip pat išaugo kompiuterinio raštingumo kursų aktualumas (9 p.p. pokytis), tačiau lankytojai vis mažiau naudojami periodinės spaudos skaitymo paslauga (17 p.p. pokytis).

Ateityje populiariausios paslaugos

Populiariausia paslauga ateities bibliotekose, vadovų nuomone, bus nemokamas internetas (M: 80%; K: 90%). Tarp populiariausių išliks ir dvi pagrindinės tradicinės bibliotekų paslaugos - knygų išdavimas (M: 78%; K: 83%) ir periodinės spaudos skaitymas (M: 45%; K: 65%).

Paslaugos, kurių teikimą numatoma stiprinti

Paslauga, į kurią ketinama investuoti daugiausiai visose bibliotekose – kompiuterinio raštingumo kursai (po 58 % tiek M, tiek K). Kaimo bibliotekose vis dar numatoma investuoti ir į knygų išdavimo paslaugą (M: 57%; K: 65%), naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimą (M: 40%; K: 56%), o miestų bibliotekose, kuriose viešos interneto prieigos paslauga įdiegta anksčiau, numatoma stiprinti informacijos paieškos interneto duomenų bazėse paslaugą (M: 55%; K: 21%). Kaimo bibliotekose vadovai taip pat numato intensyvesnį periodinės spaudos skaitymo paslaugos stiprinimą (M: 23%; K: 48%). Tuo tarpu miesto filialuose vadovai planuoja kiek daugiau dėmesio skirti kitokių leidinių išdavimui (M: 28%; K: 17%).

2010m. vs. 2011m.: lyginant vadovų planus, siejamus su paslaugų stiprinimu šiais ir praėjusiais metais, pastebima, kad miestų bibliotekose vis daugiau dėmesio žadama skirti knygų išdavimo paslaugoms (2010m.: 46%, 2011m.: 57%) ir nemokamam internetui (2010m.: 28%, 2011m.: 40%). Tuo pat metu sumažėjo vadovų planai stiprinti kitų leidinių išdavimą (2010m.: 40%, 2011m.: 28%) ir kompiuterinio raštingumo kursus (2010m.: 72%, 2011m.: 58%).

Kaimo bibliotekose taip pat planuojama daugiau stiprinti knygų išdavimo paslaugą (2010m.: 45%, 2011m.: 65%).

2008-2011m.: per visą Projekto vykdymo laikotarpį, miestų filialuose intensyvėjo vadovų ketinimai stiprinti knygų išdavimo paslaugą (19 p.p. pokytis), tačiau dėmesys nuolat mažėjo duomenų bazių internete prieigos stiprinimui. Daugiausiai vadovų kompiuterinio raštingumo kursus miesto bibliotekose ketino stiprinti 2009-2010 metais, o ketinimai stiprinti nemokamo interneto paslaugą miesto bibliotekose nuo Projekto vykdymo eigos mažėjo. Kaimo vietovėse bibliotekų vadovai vis dažniau numato skatinti periodinės spaudos skaitymo paslaugą (26 p.p. pokytis), tačiau vadovų, planuojančių skatinti duomenų bazių internete ar kitokių leidinių išdavimo paslaugas, skaičius mažėja. Daugiausiai vadovų nemokamo interneto paslaugą kaimo bibliotekose ketino stiprinti 2008-2009 metais.

Naudojimasis, skatinimas naudotis interneto ištekliais ir teikiama nauda vietos bendruomenei

Paslaugos, kuriomis naudojasi viešos interneto prieigos lankytojai

Dažniausiai, vadovų nuomone, vieša interneto prieiga lankytojų yra naudojama bendravimui (94%). Taip pat lankytojai gan dažnai naudojami internetu, kad surastų kultūrinės, bendruomeninės, laisvalaikio informacijos (68%). Visomis kitomis informacijos sritimis lankytojai naudojami gerokai rečiau: kas antras vadovas mano, kad lankytojai naudojami interneto ištekliais ekonominei veiklai (48%), ir mažiau nei penktadalis vadovų mano, kad viešos interneto prieigos lankytojai naudojami švietimo informacijos (17%),

darbo paieška internete (15%), elektroninės valdžios paslaugomis (14%), interneto naujovėmis (12%) ar ieškodami informacijos apie sveikatą (11%).

APIBENDRINTAI: viešos interneto prieigos lankytojai, vadovų nuomone, kiek dažniau naudojami socialinėmis interneto išteklių galimybėmis, nei ekonominėmis (naudojimosi santykis – 34%:26% (socialinės : ekonominės)).

Paslaugos, kuriomis skatinami naudotis viešos interneto prieigos lankytojai

Viešos interneto prieigos lankytojai, vadovų nuomone, bibliotekose dažniausiai yra skatinami naudotis interneto ištekliais bendravimui (69%), ekonominei veiklai (66%) bei elektroninės valdžios paslaugomis (65%). Gerokai rečiau lankytojai, pasak vadovų, yra skatinami naudotis švietimo (46%), kultūrine ar laisvalaikio (43%), sveikatos (26%) informacija bei interneto išteklius išnaudoti darbo paieškai (34%). Beveik neskatinama bibliotekose, vadovų nuomone, naudotis interneto naujovėmis (14%) bei interneto turinio kūrimu (8%).

APIBENDRINTAI: viešos interneto prieigos lankytojai, vadovų nuomone, yra labiau skatinami naudotis ekonominiiais informacijos internete ištekliais (skatinimo santykis – 34%:56% (socialinės : ekonominės)). Ši tendencija nesikeičia nuo 2008m.

2010m. vs. 2011m.: lyginant skatinimo naudotis skirtingais interneto ištekliais intensyvumą šiais ir praėjusiais metais, vadovai pastebi, kad kiek daugiau bibliotekininkų lankytojus šiemet skatina naudotis elektroninės valdžios paslaugomis, ieškoti švietimo, kultūros ir laisvalaikio informacijos internete, domėtis interneto naujovėmis; kiek rečiau, vadovų nuomone, lankytojai šiemet skatinami naudoti interneto išteklius ekonominei veiklai bei darbo paieškai.

2008-2011m.: analizuojant tai, kokiomis paslaugomis, vadovų nuomone, lankytojai bibliotekose buvo skatinami naudotis Projekto įgyvendinimo laikotarpiu, pastebima, kad, anot vadovų, pirmais Projekto įgyvendinimo metais buvo labai intensyviai skatinama naudotis visomis be išimties interneto galimybėmis; 2009 metais skatinimo intensyvumas gerokai sumažėjo, o 2010 ir 2011 metais skatinimas yra daugiau ar mažiau reguliuojamas pagal aktualius poreikius/ strateginius tikslus.

Viešos interneto prieigos nauda vietos bendruomenei

Naudingiausi vietos bendruomenėms interneto ištekliai yra bendravimo ir turiningesnio laisvalaikio galimybės bei pagalba mokantis ar studijuojant.

Miesto bendruomenėse aktualesnė interneto panaudojimo galimybė siejama su mokslais (M: 58%; K: 31%), kaimo bendruomenei internetas yra svarbesnis dėl išplečiamų bendravimo (M: 77%; K: 85%) ir laisvalaikio leidimo galimybių (M: 72%; K: 83%).

Taip pat mieste vieša interneto prieiga gan dažnai padeda atlikti reikiamus darbus (M: 49%; K: 37%).

Kitos interneto galimybės vietos bendruomenėms, vadovų nuomone, yra mažiau naudingos.

APIBENDRINTAI: interneto teikiamą naudą miesto ir kaimo bendruomenėms vadovai linkę vertinti panašiai: naudingiausios yra visuomenei teikiamos socialinės galimybės (naudos santykiai: M: 43%:15%, K: 44%:16% (socialinės : ekonominės)).

2010m. vs. 2011m.: lyginant viešos interneto prieigos teikiamą poveikį šiais ir praėjusiais metais, vadovai pastebi, kad, iš vienos pusės, išaugo nauda laisvalaikio leidimo kokybei (M:10 p.p., K: 19 p.p. pokyčiai) bei reikiamų darbų atlikimui (M:14 p.p., K: 8 p.p. pokyčiai), tačiau tuo pat metu, ypač kaime, sumažėjo interneto reikšmė atliekant darbus, susijusius su mokslais ir studijomis (2010m.: 47% ir 2011m.: 31%), bei ieškant darbo (2010m.: 18% ir 2011m.: 8%).

2008-2011m.: analizuojant vadovų nuomonės kaitą apie viešos interneto prieigos teikiamą naudą per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį, pastebima, kad nors reikšmingų pokyčių, vertinant naudas, nėra, kiek daugiau vadovų ėmė manyti, kad internetas padeda atlikti reikiamus darbus ir praturtina laisvalaikį, tačiau vis mažiau vadovų mano, kad naudojimosi internetu galimybė bibliotekoje padeda atlikti su mokslais ar studijomis susijusias užduotis.

Naudojimosi vieša interneto prieiga skatinimo priemonės

Viešos interneto prieigos skatinimas, vadovų nuomone, dažniausiai vyksta mokymų metu (86%), bendraujant asmeniškai (83%) bei naudojant skelbimus (74%). Maždaug pusė vadovų nurodė reklamuojantys viešą interneto prieigą plakatų (54%) ir lankstinukų (52%) pagalba.

Didesnio bibliotekininkų įsitraukimo reikalaujantys viešos interneto prieigos reklamavimo būdai (specialūs seminarai ir konkursai) pasitelkiami retai (14%).

2010m. vs. 2011m.: lyginant su pernai metais, visų reklamuoti viešą interneto prieigą ir skatinti ja naudotis skirtų priemonių, išskyrus skatinimo asmeniškai, populiarumas reikšmingai nekito (2010m.: 69% ir 2011m.: 83%).

2008-2011m.: jei pirmaisiais Projekto įgyvendinimo metais gerokai daugiau nei vėlesniais Projekto įgyvendinimo metais pritraukimui naudotis vieša interneto prieiga buvo naudojami lankstinukai, skelbimai, atvirų durų dienos, specialūs seminarai, tai vėlesniais Projekto įgyvendinimo metais labai išaugo mokymų, kaip naudojimąsi skatinančios priemonėmis, vaidmuo.

Bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai teikiant viešos interneto prieigos paslaugas

Bibliotekų vadovai pakankamai vertina daugumą įgūdžių, kuriuos turi turėti viešą interneto prieigą aptarnaujantys bibliotekininkai, – tiek mokėjimą naudotis kompiuteriais ir internetu, tiek šių paslaugų ir jų galimybių viešinimą visuomenei.

Tačiau išsiskiria ir dvi bibliotekininkų gebėjimų sritys, kurių įvaldymas, vadovų nuomone, yra gerokai nepakankamas. Tai – mokėjimas aptarnauti vartotojus su specialiaisiais poreikiais ir interneto naujovių įvaldymas.

MIESTAS vs. KAIMAS: be to, pastebima ir kita įgūdžių vertinimo tendencija – miesto bibliotekų darbuotojų įgūdžius vadovai yra linkę vertinti kur kas geriau nei jų kolegų kaime (žemiau pateikiami „visiškai patenkinami“ ir „patenkinami“ suminiai vertinimai):

- interneto ištekliai: (M – 94%; K - 83%);
- bendravimas su žiniasklaida, valdžios atstovais: (M - 83%; K - 62%);
- teikiamų paslaugų viešinimas visuomenei: (M - 80%; K - 59%);
- vartotojų su specialiaisiais poreikiais aptarnavimo įgūdžiai: (M - 46%; K - 25%);
- interneto naujovės: (M - 46%; K - 29%).

Bibliotekų vadovai vs. bibliotekų darbuotojai: miesto bibliotekų darbuotojų ir bibliotekų vadovų bibliotekininkų įgūdžių vertinimas iš esmės sutampa, tačiau pastebima, kad vadovai kiek geriau nei patys darbuotojai vertina miesto bibliotekininkų gebėjimus bendrauti su žiniasklaida bei valdžia. Tuo tarpu kaimo bibliotekų darbuotojai beveik visus savo įgūdžius teikti viešos interneto prieigos paslaugą vertina geriau nei vadovai.

2010m. vs. 2011m.: per praėjusius metus, vadovų nuomone, beveik visi bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai dar labiau sustiprėjo.

Vertinant kaimo bibliotekininkų įgūdžių pokyčius, vadovų nuomonės analizė rodo, kad labiausiai turėjo sustiprėti bibliotekininkų naudojimosi kompiuteriu (2010m.: 80%, 2011m.: 100%³) ir interneto naujovėmis įgūdžiai (2010m.: 15%, 2011m.: 29%), gebėjimai aptarnauti žmones su specialiaisiais poreikiais (2010m.: 13%, 2011m.: 25%) ir viešinti visuomenei bibliotekos teikiamas paslaugas (2010m.: 49%, 2011m.: 62%).

2008-2011m.: bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai teikti viešos interneto prieigos paslaugą, vadovų nuomone, nuosekliai gerėjo visu Projekto įgyvendinimo metu; kiek didesni teigiami įgūdžių pokyčiai stebimi vertinant kaimo bibliotekų darbuotojų įgūdžių vertinimą.

Bibliotekų vadovų atstovavimo įgūdžiai

Didžioji dalis bibliotekų vadovų teigė nors kartą savarankiškai bendravę su žiniasklaida (91%), politikais (88%), kreipęsi paramos į valdžios institucijas (88%), viešai kalbėję (83%) arba rašę straipsnį apie bibliotekos veiklą į vietos spaudą (74%). Kiek rečiau buvo nurodytos tokios veiklos kaip medžiagos interneto svetainei parengimas (58%) ar kreipimasis paramos į verslo įmones (49%). Tačiau tik trečdalis vadovų kada nors rašė straipsnį apie bibliotekos veiklą į nacionalinę spaudą.

2010m. vs. 2011m.: lyginant 2011 metų situaciją su situacija 2010 metais, sumažėjo vadovų, kurie būtų nors kartą rašę straipsnį apie bibliotekos veiklą į vietos (2010m.: 82%, 2011m.: 74%) ar nacionalinę spaudą (2010m.: 45%, 2011m.: 34%) bei parengę medžiagą interneto svetainei (2010m.: 71%, 2011m.: 58%).

---

³ pateikiami „visiškai patenkinami“ ir „patenkinami“ suminiai vertinimai

Viešųjų ryšių įgūdžių vertinimas. Vadovai vienodai gerai vertina visus sėkmingam bibliotekos atstovavimui reikalingus įgūdžius. Blogiausiai buvo įvertintas sugebėjimas kreiptis paramos į valdžios, verslo ar kitas institucijas (šį įgūdį kaip nepakankamą nurodė 18% vadovų).

Metodinės pagalbos ir techninės priežiūros pakankamumo vertinimas

Dauguma vadovų mano, kad metodinės pagalbos pakanka tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose (M: 90%; K: 91%). Visose bibliotekose metodinės pagalbos pakankamumą vadovai dažniau linkę vertinti kaip „pakankamą“ (M: 78%; K: 79%) nei „visiškai pakankamą“.

2010m. vs. 2011m.: per pastaruosius metus metodinės pagalbos pakankamumas miesto filialuose nekito, tuo tarpu kai kaimo filialuose jis gerėjo kasmet nuo 2008 metų, o, lyginant su 2010 metais, pakilo 11 p.p.

2008-2011m.: metodinės pagalbos pakankamumo vertinimas miestų filialuose nekinta nuo 2009 metų, o kaimų filialų darbuotojų metodinės pagalbos pakankamumo vertinimas kiekvienais metais po nedaug, tačiau nuosekliai gerėja.

Techninė priežiūra aptarnaujant viešos interneto prieigos kompiuterius, vadovų nuomone, yra patenkinama beveik visose mieste ir kaime veikiančiose bibliotekose (M: 99% ir K: 94%). Tiesa, tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose kompiuteriams teikiamą techninę priežiūrą vadovai dažniau linkę vertinti kaip „patenkinamą“ (M - 82%; K - 79%) nei „visiškai patenkinamą“.

2010m. vs. 2011m.: per pastaruosius metus techninės priežiūros teikimo kokybės vertinimas miesto filialuose nekito, o kaimo filialuose, vadovų nuomone, kiek pagerėjo.

2008-2011m.: vadovų techninės priežiūros kokybės vertinimas miesto filialuose nekinta nuo 2008 metų, o kaimo filialuose, vadovų nuomone, techninės priežiūros teikimo kokybė nuo pirmų Projekto įgyvendinimo metų kiek pagerėjo.

Teikiamų paslaugų ir materialinės bazės pokyčių vertinimas

Didžiausius pozityvius pokyčius, įvykusius per 2010 metus, vadovai sieja su pagerėjusia darbuotojų pagalba (91%) ir organizuojamų renginių įvairove (82%).

Teigiamai vertinama ir 2010 metais išaugusi IT (66%) ir programinės įrangos technikos (52%) gausa, programinės įrangos (52%) bei organizuojamų renginių kokybė (65%), pagerėjusi bendra atmosfera bibliotekoje (63%).

Prasčiausiai vertinamas 2010 metais vykęs knygų asortimento ir periodinės spaudos įvairovės atnaujinimas (54% vadovų pastebi knygų ir 38% vadovų - periodinės spaudos asortimento sumažėjimą). Duomenų bazių ir kitokių leidinių įvairovės palaikymas 2010 metais dažniau vertinamas kaip nepakitęs (atitinkamai 80% ir 57%).

2010m. vs. 2011m.: šiais metais reikšmingai mažiau vadovų „pagerėjusiais“ vertina visus „techninius“ su viešos interneto prieigos teikimu susijusius aspektus: IT technikos bei programinės įrangos gausą ir kokybę. Tačiau šiemet gerokai daugiau vadovų nei pernai kaip reikšmingai „pagerėjusią“ vertina organizuojamų renginių įvairovę.

2008-2011m.: analizuojant paslaugų ir materialinės bazės pokyčių vertinimą per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį, pastebima, kad bendrame kontekste nuoseklus gerėjimas, vadovų nuomone, stebimas tik organizuojamų renginių įvairovės atveju, tačiau, kalbant apie IT technikos gausą, programinės įrangos kokybę, knygų, periodinės spaudos, duomenų bazių internete, kitokių leidinių atnaujinimą, situacija vis rečiau yra vertinama kaip „gerėjanti“.

Bibliotekos partnerystė su kitomis organizacijomis

89% bibliotekų vadovų yra užmezgę partnerystę su valstybinėmis institucijomis, 85% vadovų - su NVO, o 63% vadovų - su verslo įmonėmis.

2010m. vs. 2011m.: nuo 2010 metų reikšmingai padaugėjo vadovų, užmezgusių ryšius su valstybinėmis institucijomis (2010m.: 80%, 2011m.: 89%) ir verslo įmonėmis (2010m.: 42%, 2011m.: 63%).

Partnerių kuruojamos sritys. Socialinę pagalbą dažniausiai teikia NVO, organizuodamos bibliotekoje renginius (91%), palaikydamos bibliotekoms užnugarį (71%), reklamuodamos bibliotekos paslaugas ir rekomenduodamos apsilankyti jose (65%). Tuo tarpu verslo įmonės yra ekonomiškai svarbesnės partnerės: skiria bibliotekai tam tikrų išteklių (59%) ir lėšų (68%). Valstybinės institucijos prie bibliotekų veiklos labiausiai prisideda padėdamos užmegzti ryšius su įtakingais asmenimis (38%).

2010m. vs. 2011m.: per pastaruosius metus padidėjo visų partnerių parama organizuojant bibliotekoje renginius (o ypač verslo įmonių pagalba, 19 p.p. pokytis). Išaugo verslo įmonių kaip ekonominių pagalbininkų vaidmuo (2010m.: 37%, 2011m.: 68%), o valstybinės institucijos ėmė labiau reklamuoti bibliotekų veiklą (2010m.: 38%, 2011m.: 52%).

Projekto „Bibliotekos pažangai“ poveikio vertinimo tyrimų duomenų naudojimas

Didžioji dauguma vadovų yra nors kartą naudoję Projekto poveikio vertinimo tyrimų duomenis: 97% bibliotekų vadovų naudojo duomenis viešam bibliotekų atstovavimui, o 88% - bibliotekų vadybai. Labiausiai tyrimų duomenys buvo naudingi bendraujant su politikais (89%) ir žiniasklaida (83%), kalbant viešai (87%), prašant paramos iš valdžios institucijų (78%), tobulinant esamas paslaugas (88%), aptariant su darbuotojais reikalingus pokyčius (84%), planuojant biudžetą (82%).

Daugiau nei pusė vadovų teigė naudoję viešos interneto prieigos vartotojų, gyventojų, bibliotekų vadovų bei darbuotojų apklausų ataskaitas ir tyrimų santrauką.

Bibliotekos įvaizdis bibliotekų vadovų akimis

Vadovų nuomonė apie bibliotekas yra labai gera. Didžioji dauguma vadovų bibliotekoms priskiria visas pozityviausias įvaizdžio reikšmes. Biblioteka – visiems skirta populiari vieta, kurioje smagu leisti laiką, kurioje yra gera atmosfera ir kurioje galima bendrauti su kitais žmonėmis. Bibliotekose nuolat diegiamos naujovės, ji aprūpinta naujausia įranga. Biblioteka – bendruomeninio gyvenimo centras, kuriame teikiama daug įvairių paslaugų, dirba aukštos kvalifikacijos, linksmi ir paslaugūs darbuotojai.

2010m. vs. 2011m.: palyginus su bibliotekos įvaizdžio vertinimu 2010 metais, šiemet biblioteka vis dažniau įvardijama kaip madinga vieta (2010m.: 66%, 2011m.: 77%).

2008-2011m.: visu Projekto įgyvendinimo laikotarpiu bibliotekų įvaizdis, vadovų nuomone, nuosekliai gerėjo.

4. Apklausoje dalyvavusių bibliotekų vadovų charakteristikos

Didžioji dauguma apklaustų bibliotekų vadovų – moterys.

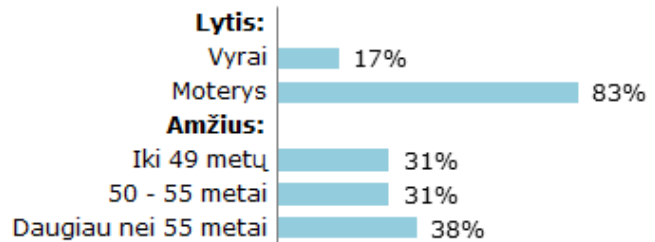
Vidutinis bibliotekų vadovų amžius – 52 metai.

Centrinėse bibliotekose arba jų filialuose mieste vidutiniškai dirba po 33 darbuotojus. Iš viso centrinėse bibliotekose bei jų filialuose mieste dirba 2142 darbuotojai, t.y. 75% visų šalies bibliotekininkų.

Kaimo filialuose vienam bibliotekos vadovui pavaldūs vidutiniškai 14 darbuotojų. Iš viso kaimo filialuose dirba 711 darbuotojų, t.y. 25% visų šalies bibliotekų darbuotojų.

Viešos interneto prieigos vietas centrinėse bibliotekose bei jų filialuose mieste tiesiogiai aptarnauja 524 darbuotojai, t. y. 24% visų miesto bibliotekininkų. Tuo tarpu kaimo filialuose viešos interneto prieigos vietas tiesiogiai aptarnaujančių darbuotojų yra 500 ir jie sudaro 70% kaimo filialų darbuotojų.

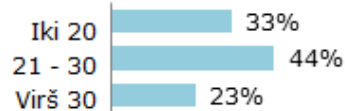
Daugiausiai centrinių bibliotekų yra Kauno, Klaipėdos bei Šiaulių apskrityse (po 10-8 centrinės bibliotekas), mažiausiai – Alytaus bei Tauragės apskrityse (po 4 centrinės bibliotekas).

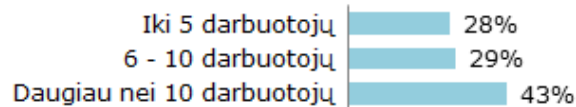
Darbuotojų skaičius centrinėje bibliotekoje ir/ar jos filialuose mieste

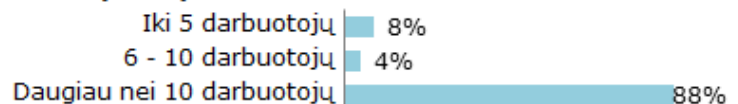
Darbuotojų skaičius bibliotekos kaimo filialuose (n=52)

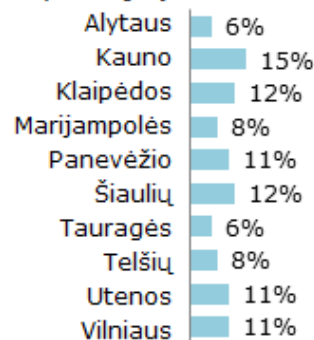
Darbuotojų, tiesiogiai aptarnaujančių VIP centrinėje bibliotekoje ir/ar jos filialuose mieste, skaičius

Darbuotojų, tiesiogiai aptarnaujančių VIP bibliotekos kaimo filialuose, skaičius mieste (n=52)

Apskritis, kurioje yra centrinė biblioteka

5. Esamos padėties bei perspektyvų analizė

5.1. Viešos interneto prieigos plėtros planai

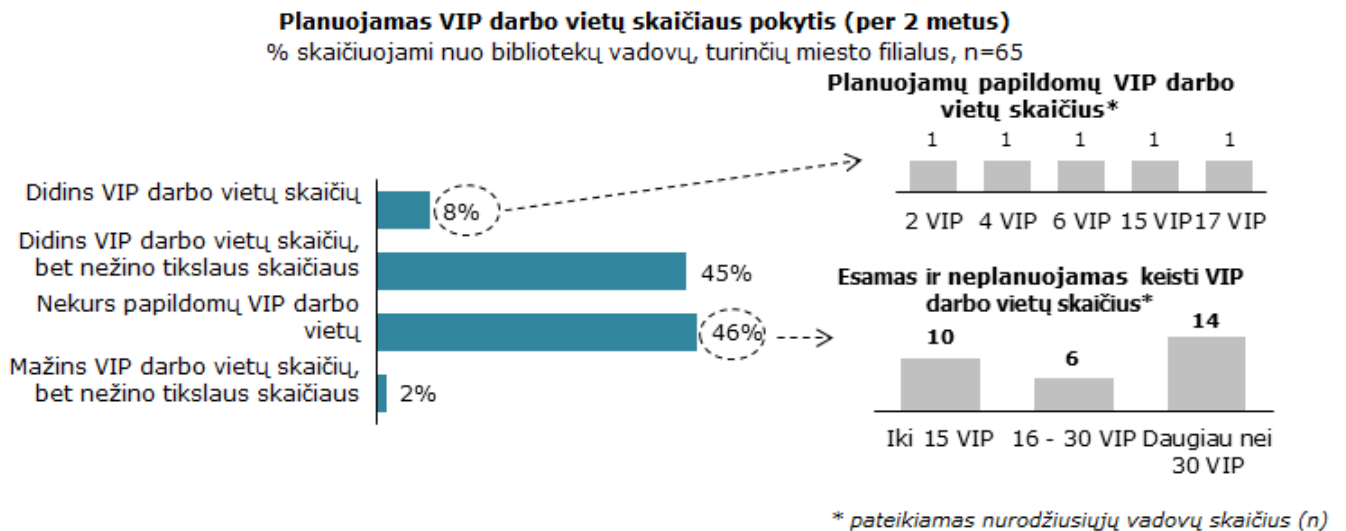
- Nors Projektas jau baigiasi, viešos interneto prieigos plėtra miesto bibliotekose dar planuojama -

Per ateinančius dvejus metus centrinėse bibliotekose bei jų filialuose miestuose viešos interneto prieigos vietų skaičių planuoja didinti maždaug kas antras bibliotekos vadovas (53%). Didžioji dauguma šių bibliotekų vadovų negalėjo įvardinti tikslių plėtros mastų (45%). Tuo tarpu plėtros apimtis nurodžiusieji minėjo, jog per ateinančius dvejus metus bus sukurta nuo 2 iki 17 papildomų viešos interneto prieigos vietų.

Dabartinio viešos interneto prieigos darbo vietų skaičiaus centrinėse bibliotekose bei jų filialuose mieste nekeisti planuoja 46% bibliotekų vadovų. Vidutiniškai viena centrinė biblioteka bei jos filialai mieste (kuriuose neplanuojama plėtra) turi 52 interneto prieigos vietas. Tačiau apskritai interneto prieigos vietų skaičius šiose bibliotekose nėra tolygus ir varijuoja nuo 5 iki 182 vietų.

Viešos interneto prieigos vietų mažinimas planuojamas tik vienoje (Ukmergės) centrinėje bibliotekoje ir/ar jos filialuose mieste.

Daugiau darbuotojų turinčių bibliotekų vadovai kiek dažniau planuoja didinti viešos interneto prieigos darbo vietų skaičių.

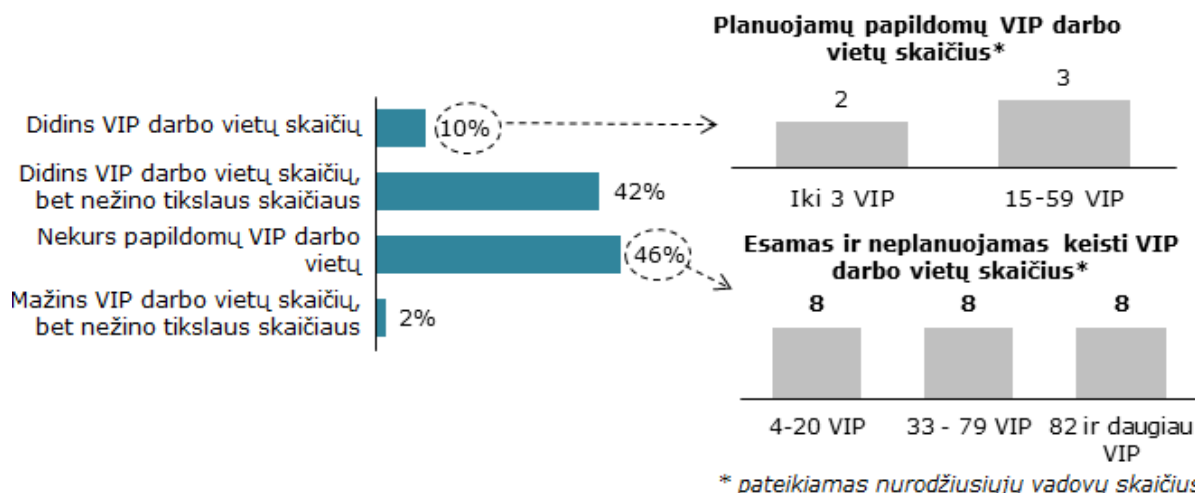
- Kaimo filialuose planuojama viešos interneto prieigos plėtra prilygsta plėtrai centrinėse ir miesto filialų bibliotekose -

Kaimo filialuose viešos interneto prieigos plėtros situacija labai panaši į situaciją centrinėse bei miesto filialų bibliotekose. Kaimo bibliotekose naujas viešos interneto prieigos vietas planuoja sukurti 52% apklaustų vadovų: 8% vadovų, kartu sudėjus, planuoja sukurti 100 viešos interneto prieigos darbo vietų, tuo tarpu 42% negalėjo įvardinti tikslių plėtros apimčių.

46% kaimo filialus turinčių bibliotekų vadovų teigė per ateinančius dvejus metus neketinantys keisti viešos interneto prieigos vietų skaičiaus. Šiose bibliotekose šiuo metu esančių viešos interneto prieigos darbo vietų skaičius varijuoja nuo 4 iki 182.

Vienintelėse Tauragės rajono kaimo bibliotekose viešos interneto prieigos vietų skaičius bus mažinamas.

Planuojamas VIP darbo vietų skaičiaus pokytis (per 2 metus)
% skaičiuojami nuo bibliotekų vadovų, turinčių ir kaimo filialus, n=52

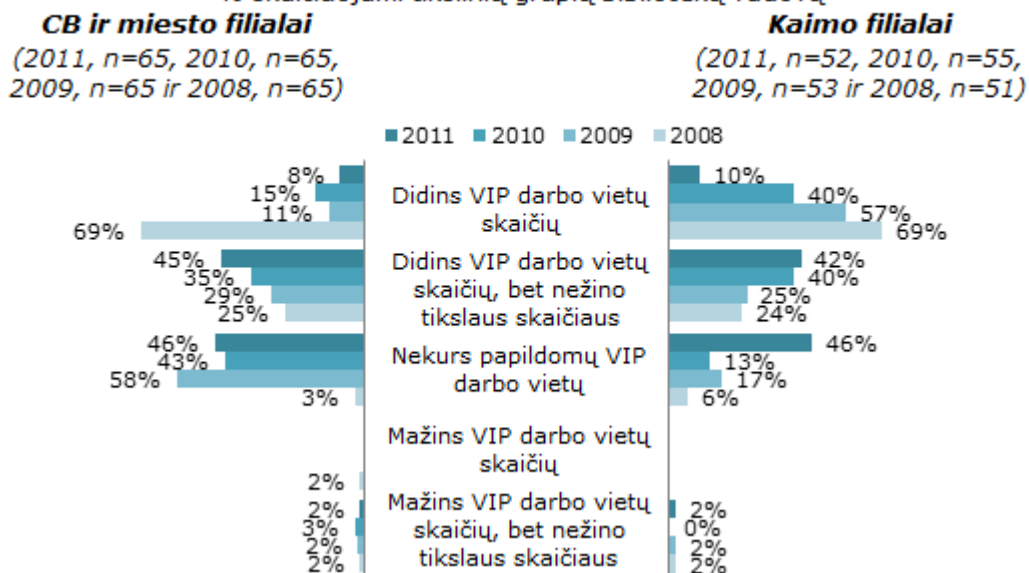

Lyginant su situacija 2010 metais, 2011 metais bibliotekų vadovų planai didinti viešos interneto prieigos vietų skaičių miesto bibliotekose beveik nepasikeitė (2010m.: 50%, 2011m.: 53%). Tuo tarpu kaimo filialuose viešos interneto prieigos plėtra yra sulėtėjusi (planuojančių viešos interneto prieigos vietų plėtrą sumažėjo 28 p.p.).

Planuojamų VIP darbo vietų skaičiaus pokyčio analizė per keturis Projekto įgyvendinimo metus rodo, kad, didžiausia viešos interneto prieigos plėtra buvo planuojama 2008 metais, t.y. Projekto pradžioje; vėlesniais metais vis daugiau bibliotekų vadovų nurodydavo, kad viešos interneto prieigos vietas kurs, tačiau nežino tikslaus jų skaičiaus

Planuojamas VIP darbo vietų skaičiaus pokytis (per 2 metus)

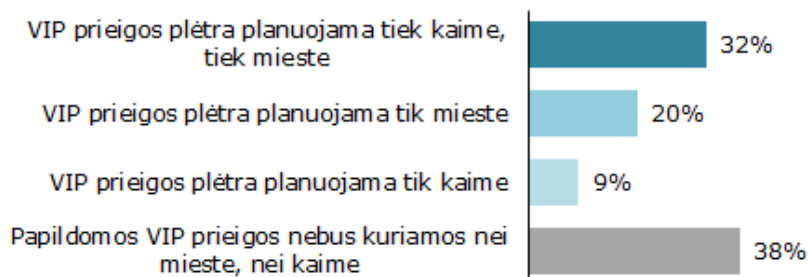
% skaičiuojami tikslinių grupių bibliotekų vadovų

Lietuvos bibliotekas pagal ketinimus jose kurti papildomas viešos interneto prieigos vietas galima skirti į 4 grupes:

- **visapusiška plėtra:** tiek centrinėse bibliotekose bei jų filialuose mieste, tiek kaimo filialuose bus kuriamos viešos interneto prieigos vietos.
- **plėtra tik miesto filialuose:** papildomos viešos interneto prieigos vietos bus kuriamos tik miesto

VIP plėtros segmentai
% skaičiuojamas visų vadovų, n=65

filialuose, tačiau nebus kuriamos kaimo bibliotekose (šiam segmentui priskirti ir tie vadovai, kurie neturi filialų kaime).

- **plėtra tik kaimo filialuose:** kaimo filialuose bus kuriamos papildomos viešos interneto prieigos vietos, tačiau jos nebebus kuriamos miesto bibliotekose.

- **viešos interneto prieigos vietų plėtra neplanuojama:** viešos interneto prieigos vietos nebus kuriamos nei mieste, nei kaimo filialuose (šiam segmentui priskirti ir tie vadovai (2 žmonės), kurie planuoja mažinti viešos interneto prieigos vietų skaičių).

- Viešos interneto prieigos plėtra neplanuojama daugiau nei trečdalyje bibliotekų -

Daugiau nei trečdalyje Lietuvos bibliotekų viešos interneto prieigos plėtra jau baigta ir papildomos interneto prieigos darbo vietos nebenumatomos (38%). Maždaug du iš trijų vadovų teigė, kad viešos interneto prieigos plėtra dar vykdoma ir daugiau nei pusė iš bibliotekų vadovų numato naujos interneto prieigos vietas kurti tiek miesto, tiek kaimo filialuose.

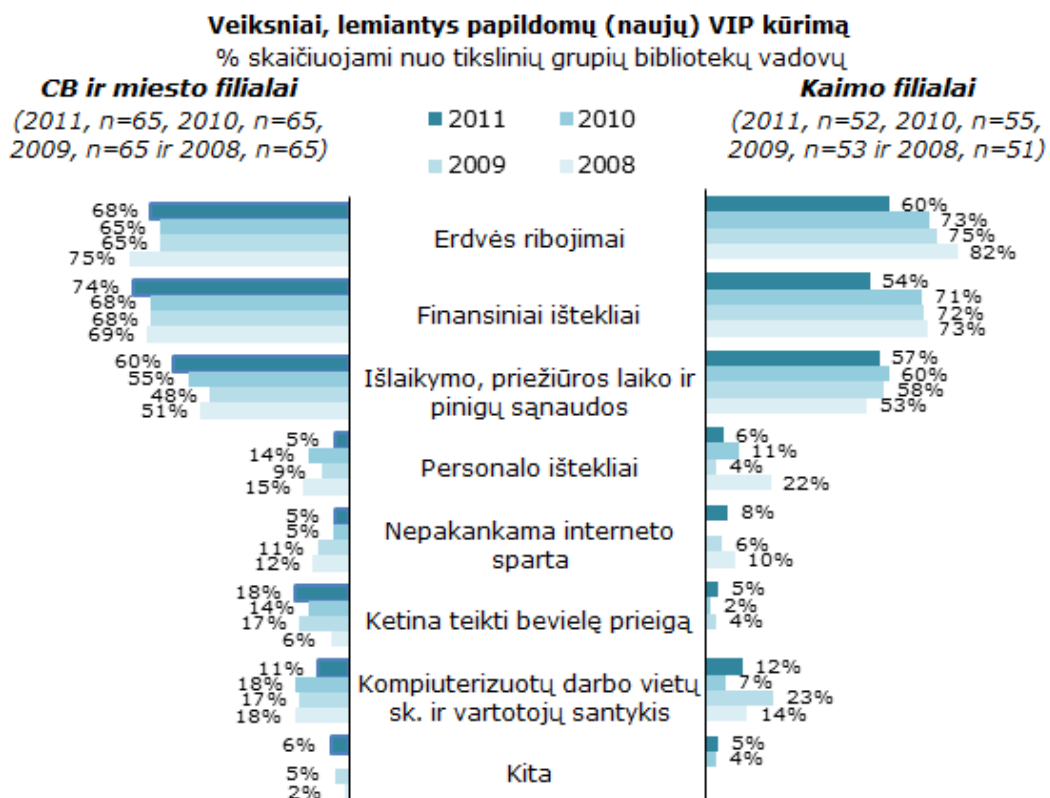
5.2. Veiksniai, lemiantys viešos interneto prieigos vietų plėtrą

- Finansai ir turimos patalpos – pagrindiniai viešos interneto prieigos vietų plėtrą lemiantys veiksniai –

Tiek centrinėse bibliotekose ar jų filialuose mieste, tiek kaimo filialuose viešos interneto prieigos darbo vietų plėtrą labiausiai lemia finansiniai rodikliai (ištekliai bei darbo vietų išlaikymo, priežiūros laiko ir pinigų sąnaudos) ir erdvės apribojimai. Tiems, kurie neplanuoja viešos interneto prieigos plėtros, šie veiksniai yra šiek tiek mažiau svarbūs, nei planuojantiems plėtrą.

Lyginant situaciją mieste ir kaime, miesto bibliotekose svarbesni papildomų viešos prieigos vietų kūrimą lemiantys veiksniai yra finansiniai ištekliai (74% mieste ir 54% kaime) bei ketinimai teikti bevielę interneto prieigą (18% mieste ir 5% kaime) (pastarasis veiksnys nusako specifinį miesto bibliotekų lankytojų poreikį).

Tarp kitų veiksnių, lemiančių viešos interneto prieigos plėtrą, buvo minima tai, jog šiuo metu yra rekonstruojami centrinės bibliotekos pastatai arba tiesiog nebeplanuojamos naujos viešos interneto prieigos vietos kaimo bibliotekose (nes nebėra poreikio).

Bibliotekų vadovai, kurie planuoja viešos interneto prieigos vietų plėtrą tik miestų filialuose, stengdamiesi patenkinti viešos interneto prieigos poreikį, dažniau teikia arba ketina teikti bevielę prieigą lankytojams su nešiojamaisiais kompiuteriais. Taip pat jie kiek dažniau nurodo, kad nuo plėtros kaimo filialuose juos atbaido personalo trūkumas, nepakankama interneto sparta bei kompiuterizuotų darbo vietų skaičiaus ir vartotojų skaičiaus neatitikimas.

Kaimo bibliotekas, turinčias iki 30 darbuotojų, administruojantys vadovai dažniau nurodė, kad personalo išteklių bei kompiuterizuotų darbo vietų skaičiaus ir vartotojų santykis turi įtakos papildomų viešos interneto prieigos vietų kūrimui. Tas pats galioja ir bibliotekoms, kuriose yra nedaug VIP darbuotojų. Centrinės ir miesto filialų bibliotekos, turinčios 6-10 VIP darbuotojus, dažniau nurodė, kad biblioteka nekuria papildomų darbo vietų, bet, siekiant patenkinti viešos prieigos poreikį, teikia arba ketina teikti bevielę prieigą lankytojams su nešiojamaisiais kompiuteriais.

Vadovai, kurie neplanuoja didinti viešos interneto prieigos vietų skaičių, dažniau nurodo kompiuterizuotų darbo vietų skaičiaus ir vartotojų santykį kaip lemiantį sprendimą kurti arba nekurti papildomų viešos interneto prieigos vietų.

Lyginant su situacija 2010 metais, šįmet sumažėjo finansinių išteklių kaip lemiančių viešos interneto prieigos vietų skaičiaus plėtrą svarba kaimo bibliotekose (17 p.p. pokytis) ir personalo išteklių svarba miesto bibliotekose (9 p.p. pokytis).

Per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį pagrindiniai veiksniai, lemiantys papildomų/naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimą, iš esmės išliko tie patys: erdvės ribojimai, finansiniai išteklių bei išlaikymo, priežiūros laiko ir pinigų sąnaudos. Tačiau, pastebima, kad miesto bibliotekose naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimui vis rečiau trukdo nepakankama interneto sparta, o kaimo bibliotekose – erdvės ribojimai. Miesto bibliotekų vadovai, savo ruožtu, vis dažniau teigia, kad naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimą stabdo išlaidos sukurtų vietų išlaikymui ir priežiūrai.

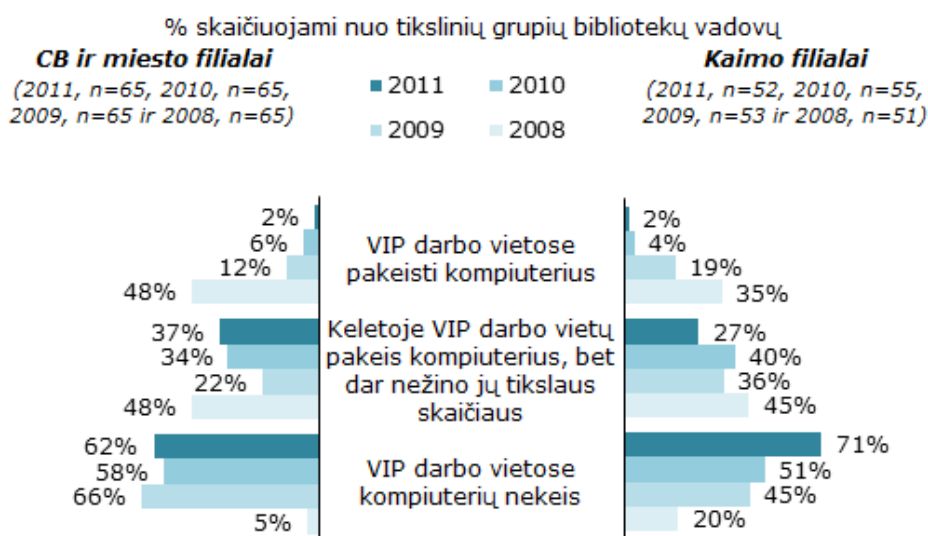
5.3. Kompiuterių viešos interneto prieigos darbo vietose keitimo planai

- Daugiau nei pusė vadovų kompiuterių keisti neketina -

Per ateinančius dvejus metus daugiau nei pusė vadovų viešos interneto prieigos darbo vietose kompiuterių keisti neplanuoja.

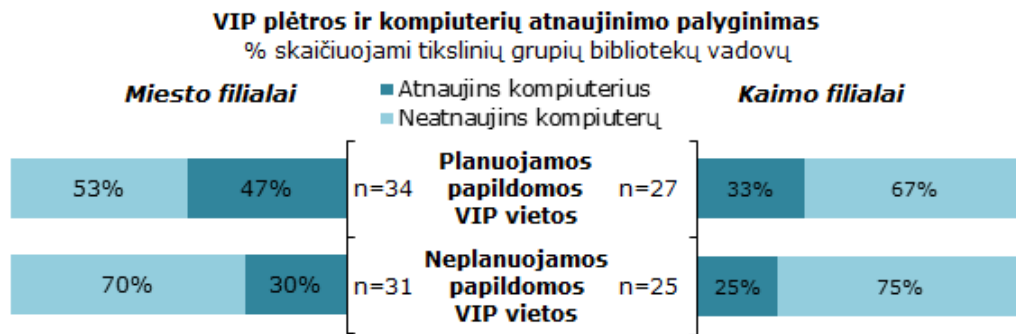
Miesto bibliotekose viešos interneto prieigos vietose esančius kompiuterius planuoja pakeisti 39% vadovų. Kaimo filialuose kompiuterių atnaujinimas planuojamas rečiau (29%). Didžioji dauguma atnaujinti kompiuterius ketinančių vadovų dar nežino, koks tiksliai skaičius bus atnaujintas.

Kompiuterių keitimo VIP vietose planai (per 2 metus)

Nuo Projekto pradžios vykdomas kompiuterių atnaujinimas vykdomas nuosekliai: kasmet vis mažiau vadovų planuoja viešos interneto prieigos darbo vietose pakeisti kompiuterius. Lyginant su situacija 2010 metais, artimiausių dviejų metų perspektyvoje kompiuterių atnaujinimą kaimo filialuose planuojančių vadovų dalis sumažėjo 15 p.p.

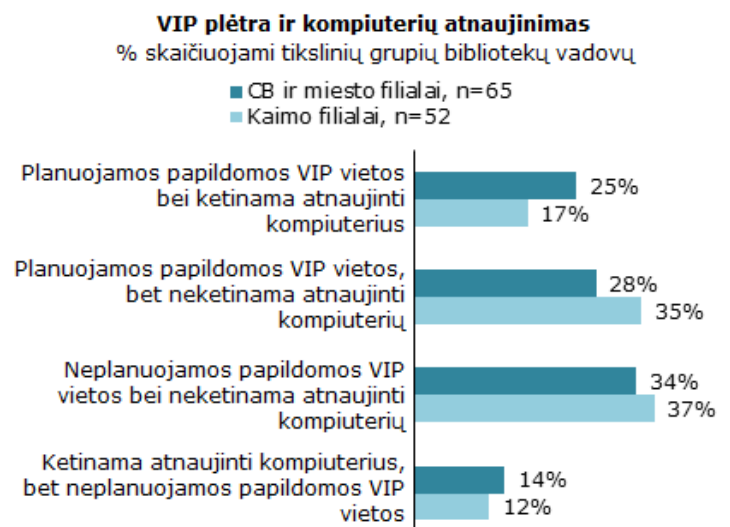
Beveik kas antras vadovas, planuojantis sukurti papildomas viešos interneto prieigos vietas centrinėje bibliotekoje ir jos filialuose mieste, taip pat ketina atnaujinti kompiuterinę įrangą (47%). Tuo tarpu kaimo filialuose tik trečdalis plėtrą planuojančių vadovų (33%) ketina atnaujinti kompiuterius.

Neplanuojantys viešos interneto prieigos plėtros vadovai kompiuterinę įrangą ketina atnaujinti rečiau (maždaug trečdalis vadovų miesto bibliotekose ir kas ketvirtas vadovas kaimo filialuose).

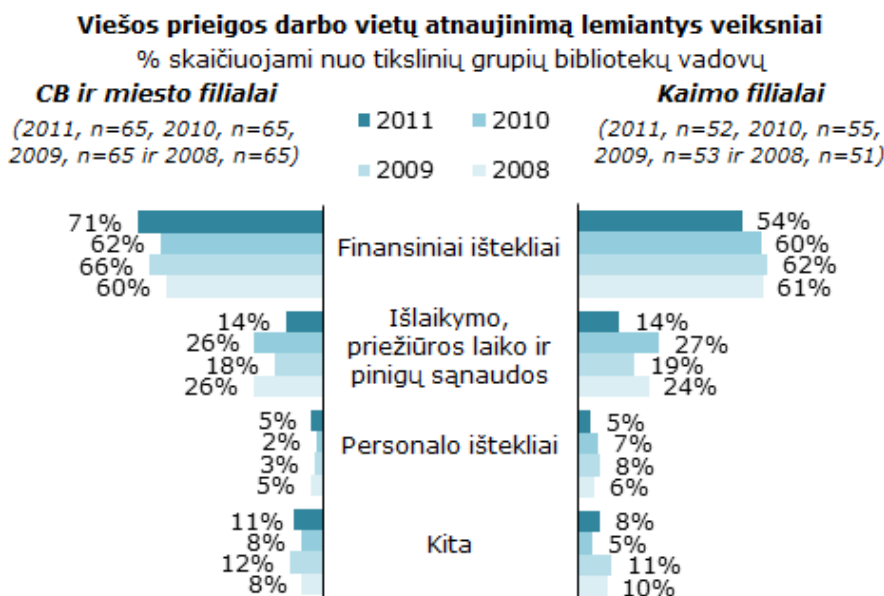
Tiek miesto, tiek kaimo filialuose dažniausiai neplanuojama nei sukurti naujų viešos interneto prieigos vietų, nei atnaujinti kompiuterinę įrangą (atitinkamai 34% ir 37%). Kaip buvo minėta anksčiau, daugelyje bibliotekų jau buvo įdiegtos planuotos viešos interneto prieigos vietos, o kartu su jomis atnaujinta ir reikiama kompiuterinė įranga.

Ketvirtadalis vadovų planuoja miesto filialuose tiek sukurti papildomas viešos prieigos vietas, tiek atnaujinti kompiuterius. Tuo tarpu 35% bibliotekų vadovų planuoja kurti papildomas viešos prieigos vietas, bet neketina atnaujinti kompiuterių.

5.4. Svarbiausi veiksniai, lemiantys kompiuterių atnaujinimą

- Kompiuterių atnaujinimo planai labiausiai priklauso nuo turimų finansų -

Lemiamą įtaką priimant sprendimą dėl kompiuterių atnaujinimo turi finansiniai ištekliai (71% mieste ir 54% kaime) bei viešos interneto prieigos darbo vietų išlaikymo, priežiūros laiko, pinigų sąnaudos (po 14% mieste ir kaime).

Tarp veiksnių, lemiančių viešos interneto prieigos darbo vietų atnaujinimą, patys vadovai išskyrė patalpų trūkumą, projekto paramą ir lankytojų poreikius.

Lyginant su 2010 metų situacija, šįmet sumažėjo viešos interneto prieigos vietų išlaikymo, priežiūros laiko ir pinigų sąnaudų įtaka priimant

sprendimus atnaujinti kompiuterius (tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose), o centrinėse bibliotekose bei jų filialuose mieste kiek padidėjo finansinių išteklių trūkumas (9 p.p. pokytis).

Projekto įgyvendinimo laikotarpiu stebimas nedidelis, tačiau nuoseklus viešos interneto prieigos vietų išlaikymo ir priežiūros sąnaudų reikšmės mažėjimas apsisprendžiant atnaujinti kompiuterius viešos interneto prieigos vietose.

5.5. Viešą interneto prieigą teikiančių filialų skaičius

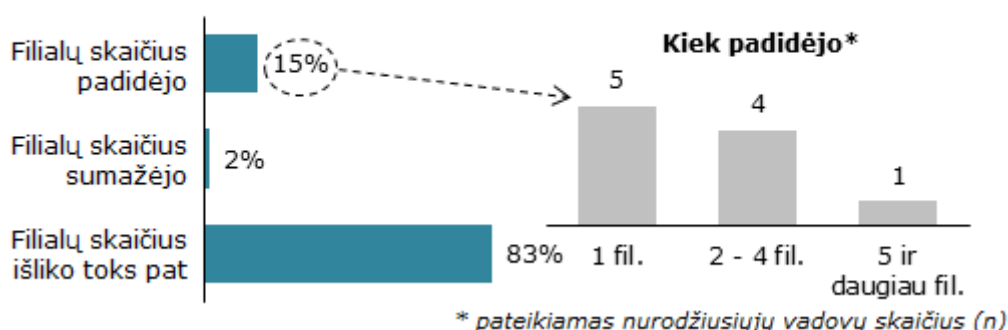
Daugelio centrinių bibliotekų ir miesto filialų, teikiančių viešą interneto prieigą, skaičius per pastaruosius metus nepakito (83%). Tačiau likusioje centrinių bibliotekų dalyje miesto filialų, teikiančių viešą interneto prieigą, skaičius padidėjo (15%).

Iš viso per pastaruosius metus miestuose atidaryti 26 nauji viešą interneto prieigą teikiantys bibliotekų filialai. Dažniausiai vienos centrinės bibliotekos filialų, turinčių viešą interneto prieigą, skaičius padidėjo 1-4 bibliotekomis.

Daugiau darbuotojų turintys bibliotekų vadovai dažniau nurodė filialų skaičiaus padidėjimą.

VIP teikiančių CB ir miesto filialų skaičiaus pokytis pastaraisiais metais

% skaičiuojami nuo bibliotekų vadovų, turinčių miesto filialus, n=65

- Miesto filialuose viešos interneto prieigos plėtra jau baigiasi, tačiau kaime viešos interneto prieigos skvarba dar tęsiasi -

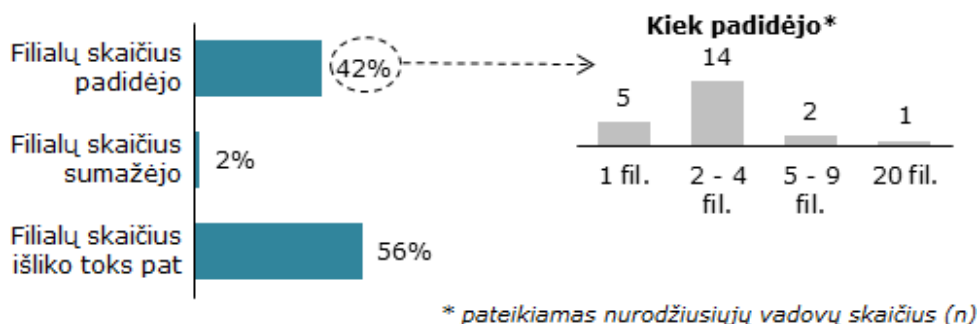
Kaime stebimas didesnis filialų su vieša interneto prieiga skaičiaus augimas. 42% bibliotekų vadovų, turinčių kaimo filialų, konstatavo jų skaičiaus augimą.

Iš viso 78 kaimo filialai per pastaruosius metus pradėjo teikti viešos interneto prieigos paslaugas, o tai yra tris kartus daugiau, nei mieste. Paprastai viena centrinė biblioteka pasipildė 2-4 kaimo filialais, teikiančiais viešą interneto prieigą.

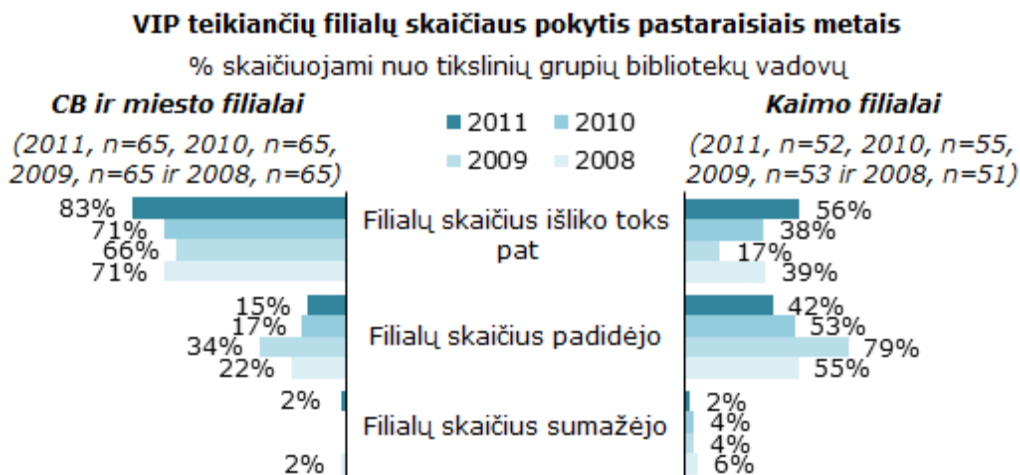
Kaimo filialų su vieša interneto prieiga skaičiaus augimą dažniau nurodė daugiau interneto prieigas aptarnaujančių darbuotojų turintys vadovai.

VIP teikiančių kaimo filialų skaičiaus pokytis pastaraisiais metais

% skaičiuojami nuo bibliotekų vadovų, turinčių ir kaimo filialus, n=52

Vertinant viešą interneto prieigą teikiančių filialų skaičiaus pokytį ilgojoje (4 metų) perspektyvoje, aktyviausias filialų skaičiaus augimas tiek mieste, tiek kaime stebimas 2008-2009 metais. Tačiau per pastaruosius dvejus metus sulėtėjo filialų, pradėjusių teikti viešos interneto prieigos paslaugą, skaičiaus augimas. Ši tendencija stebima tiek centrinėse bibliotekose bei jų filialuose mieste, tiek kaimo filialuose.

5.6. Priežastys, kodėl nėra teikiamos viešos interneto prieigos paslaugos

Daugiau nei pusės (60%) bibliotekų vadovų teigimu, visuose jų administruojamuose bibliotekų padaliniuose yra teikiamos viešos interneto prieigos paslaugos, o dalyje šių bibliotekų yra kuriamos dar ir papildomos prieigos vietos. Tačiau likusiose bibliotekose interneto prieiga dar yra diegiama.

Dažniausiai viešos interneto prieigos paslaugos netiekiamos dėl finansinių priežasčių (22%) (nėra lėšų apmokėti interneto ryšį ar negali įsigyti reikiamos įrangos) arba erdvės ir būtinų įrangos trūkumo (20%).

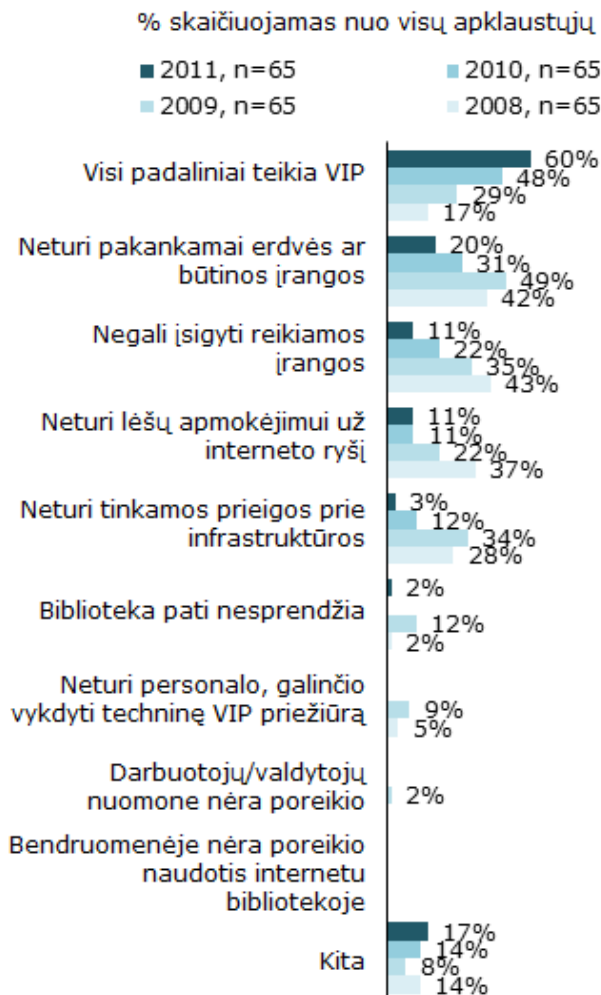
3% bibliotekų vadovų paminėjo, jog neturi tinkamos prieigos prie infrastruktūros, o 2% vadovų - jog neturi sprendimo laisvės.

Tačiau nei vienas bibliotekos vadovas nei šiemet, nei per keturis Projekto vykdymo metus nepaminėjo, kad bendruomenėje nėra viešos interneto prieigos poreikio.

Tarp „kitų“ veiksnių paminėti šie: biblioteka neturi tinkamų patalpų (neatnaujintos, netinkamai šildomos patalpos); prieigos neturi planuojami uždaryti filialai; filialai įtraukti į Projektą, tad netrukus juose bus teikiama interneto prieiga.

Tiek pastaraisiais metais, tiek per 2008-2011 metų laikotarpį, augant viešą interneto prieigą teikiančių filialų skaičiui, mažėja veiksnių, lemiančių tai, kad vieša interneto paslauga nėra teikiama, aktualumas. Vis tik, svarbiausia problema lieka finansiniai ištekliai, erdvės ribotumas ir būtinų įrangos trūkumas.

Svarbiausi veiksniai, lemiantys, jog VIP paslaugos nėra teikiamos

5.7. Bibliotekų ir viešos interneto prieigos biudžetų pokytis per 2010 metus

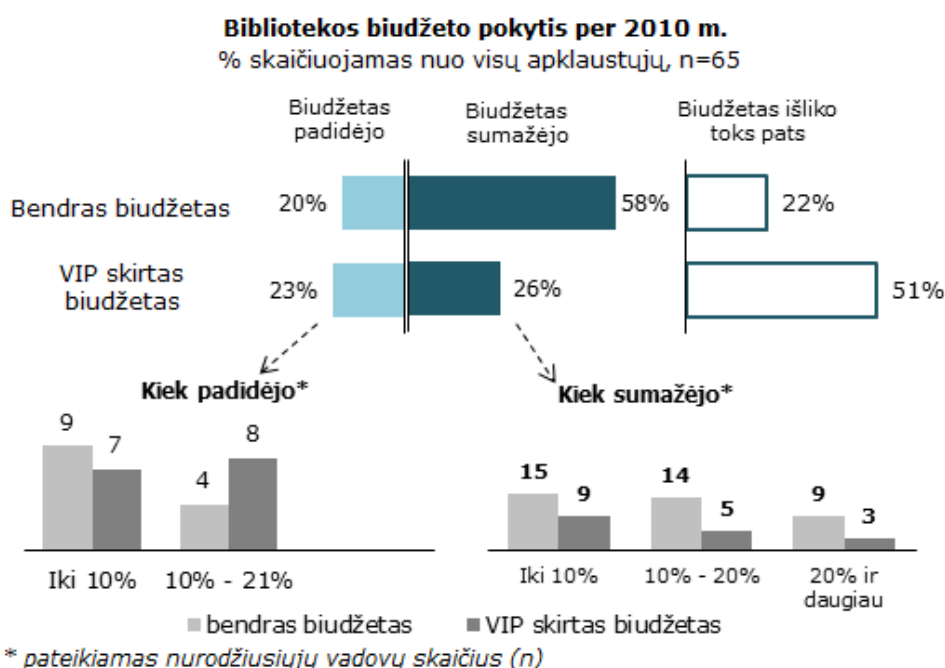
- 2010 metais kiek daugiau nei pusėje bibliotekų mažėjo finansavimas -

Per 2010 metus bibliotekų ir viešos interneto prieigos finansavimas mažėjo. Bendro biudžeto sumažėjimą nurodė daugiau nei pusė bibliotekų vadovų (58%), tuo tarpu viešai interneto prieigai skirto biudžeto „apkarpyimą“ konstatavo kas ketvirtas vadovas (26%). Bendras biudžetas vidutiniškai nukrito 11%, tuo tarpu kai viešos interneto prieigos finansavimas vidutiniškai sumažėjo 9%.

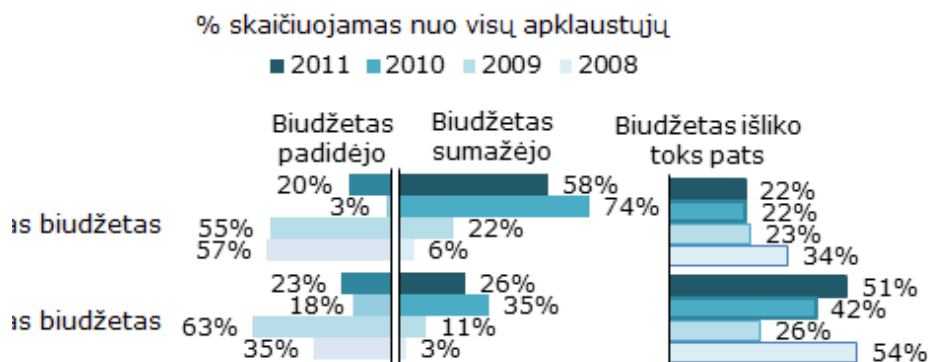
22% vadovų teigė, kad jų bibliotekose bendras biudžetas išliko toks pats. Viešai interneto prieigai skirti biudžetai nekito pusės vadovų administruojamose bibliotekose. Tiek bendro, tiek viešai interneto prieigai skirto biudžeto padidėjimą užfiksavo panaši vadovų dalis (atitinkamai 20% ir 23%). Bendras bibliotekų finansavimas vidutiniškai paaugo 7%, viešai interneto prieigai skirtas biudžetas – 6%.

Vadovai, kurių administruojamose bibliotekose padidėjo viešai prieigai skirtas biudžetas, kiek dažniau planuoja kompiuterinės įrangos atnaujinimą per ateinančius 2 metus tiek miesto, tiek kaimo filialuose.

Vadovai, kurių administruojamose bibliotekose bendras biudžetas sumažėjo, tačiau padidėjo viešai interneto prieigai skirtas finansavimas, dažniau nurodė planuojantys viešos interneto prieigos plėtrą tik kaimo filialuose.

Šių metų biudžetų pokytį palyginus su situacija ankstesniais metais, matome, jog viešos interneto prieigos finansavimas nuo 2007 iki 2009 metų paaugo beveik per pusę, tačiau augimo tempai žymiai sulėtėjo 2009 metais. Viešos interneto prieigos finansavimo mažėjimas tęsiasi ir 2010 metais, nors šiek tiek mažesniais mastais. Tuo tarpu bendras bibliotekų biudžetų mažėjimas prasidėjo jau 2008 metais ir labiausiai pasireiškė 2009 metais. Per 2010 metus situacija truputį pagerėjo ir bendro biudžeto augimą nurodė 17 p.p. daugiau vadovų nei pernai.

6. Populiariausios bei numatomos stiprinti bibliotekų veiklos sritys

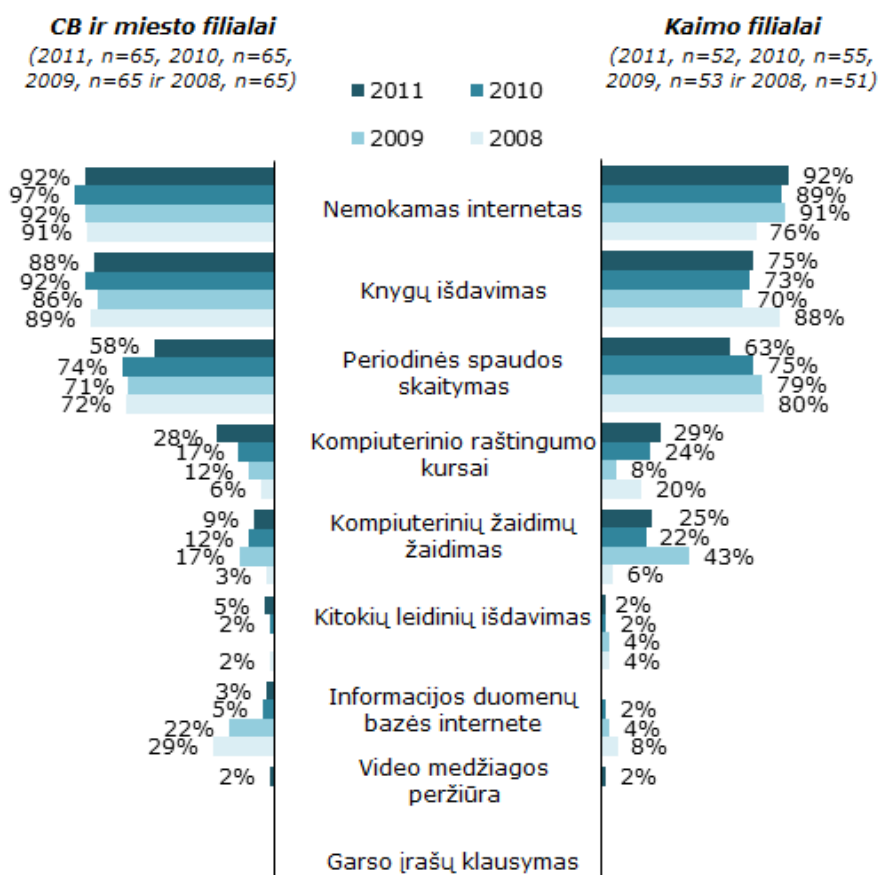
6.1. Populiariausios viešųjų bibliotekų teikiamos paslaugos

- Populiariausių bibliotekų teikiamų paslaugų sąrašė dominuoja nemokamas internetas -

Populiariausios paslaugos miesto ir kaimo bibliotekose, vadovų nuomone, yra nemokamas internetas, knygų išdavimas bei periodinės spaudos skaitymas. Nemokamas internetas yra vienodai populiarus ir mieste, ir kaime (po 92%). Tuo tarpu, vadovų nuomone, knygų išdavimo paslauga yra populiarsnė mieste (88% mieste ir 75% kaime), o periodinės spaudos skaitymas kiek daugiau dėmesio sulaukia kaime (58% mieste ir 66% kaime). Panaši dalis vadovų tarp populiariausių paslaugų tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose minėjo kompiuterinio raštingumo kursus (28% miesto filialuose ir 29% kaimo filialuose). Kaimo bibliotekose išsiskiria dar viena gana populiari paslauga – kompiuterinių žaidimų žaidimas (25%), kurios pagrindiniai vartotojai yra vaikai.

Kitokių leidinių išdavimo, prieigos prie duomenų bazių internete, video medžiagos peržiūros ir garso įrašų klausymo paslaugos, vadovų nuomone, nėra populiarios viešosiose bibliotekose.

Populiariausios teikiamos paslaugos tarp bibliotekos lankytojų
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų

- Kaimo bibliotekose knygų skaitymą keičia naudojimasis internetu -

Lyginant su bibliotekos teikiamų paslaugų populiarumu 2010 metais, pastaraisiais metais miesto filialuose labiausiai, vadovų nuomone, išaugo kompiuterinio raštingumo kursų populiarumas (11 p.p. pokytis). Tuo pat metu gan reikšmingai sumažėjo tokios paslaugos kaip periodinės spaudos skaitymas (16 p.p. pokytis) svarba. Apžvelgiant paslaugų populiarumo pokyčius per pastaruosius keturis metus, labiausiai sumažėjo susidomėjimas prieigą prie informacinių duomenų bazių internete (26 p.p. pokytis per paskutinius keturis metus). Kitų paslaugų populiarumas per Projekto vykdymo metus praktiškai nepakito.

Kalbant apie teikiamų paslaugų populiarumo pokytį kaimo filialuose, čia stebima panaši tendencija kaip ir miestų filialuose: per keturis metus išaugo kompiuterinio raštingumo kursų aktualumas (9 p.p. pokytis), o

periodinės spaudos skaitymu lankytojai ėmė domėtis vis mažiau, ir, lyginant su praeitais metais, šios paslaugos populiarumas sumažėjo 12 p.p., o palyginti su 2008m – 17 p.p. Knygų išdavimo paslauga, kaimo filialuose 2008 m. buvusi populiarsnė nei nemokamas internetas, tačiau susidomėjimas šia paslauga, 2009 metais sumažėjęs 18 p.p., dabar pamažu atgauna savo aktualumą. Miesto filialuose per visus keturis metus knygų išdavimo ir nemokamo interneto paslaugos išliko tokios pat populiaros (atitinkamai 89 ir 91% 2008 metais; 88% ir 92% 2011 metais).

6.2. Viešųjų bibliotekų paslaugos, kurios bus populiariausios ateityje

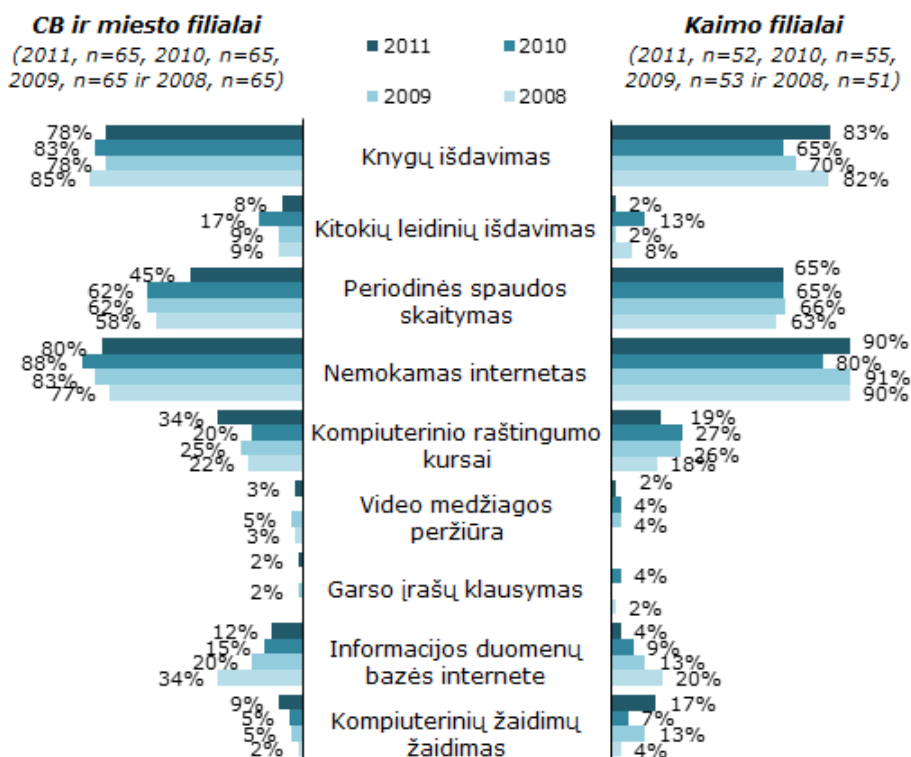
- Populiariausiomis paslaugomis ateityje išliks nemokamas internetas, knygų išdavimas bei periodinės spaudos skaitymas -

Vadovų nuomone, artimiausioje ateityje populiariausių bibliotekų teikiamų paslaugų sąrašas neturėtų keistis – populiariausiomis ir toliau išliks nemokamas internetas, knygų išdavimas bei periodinės spaudos skaitymas.

Pastebima tendencija, jog miesto bibliotekose vadovai kiek dažniau nei kaimo filialuose prognozuoja kompiuterinio raštingumo kursų populiarumą (34% mieste ir 19% kaime). Tuo tarpu kaimo filialuose kiek dažniau nei mieste yra prognozuojamas periodinės spaudos skaitymo populiarumas ateityje (45% mieste ir 65% kaime).

Bibliotekos teikiamos paslaugos, kurios ateityje bus populiariausios

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų

- Miestų filialuose vis silpnėja tradicinių bibliotekos teikiamų paslaugų populiarumas -

Lyginant su pernai metų prognozėmis, šiais metais miesto filialuose kiek rečiau prognozuojamas knygų ir kitokių leidinių išdavimo, periodinės spaudos skaitymo, nemokamo interneto paslaugų populiarumas. Taip pat šiek tiek sumažėjo vadovų, manančių, kad kaimo filialuose ateityje populiarsės kitokių leidinių išdavimas ir kompiuterinio raštingumo kursai.

Padaugėjo vadovų, prognozuojančių miesto filialuose augantį kompiuterinio raštingumo kursų (14 p.p. pokytis) populiarumą. Taip pat šiais metais kiek daugiau kaimo bibliotekas administruojančių vadovų mano, kad ateityje turėtų daugėti viešos bibliotekos lankytojų, besinaudojančių knygų išdavimo (18 p.p.

pokyti) ir nemokamo interneto (10 p.p. pokytis) paslaugomis bei viešojoje bibliotekoje žaidžiančių kompiuterinius žaidimus (10 p.p. pokytis).

Per ketverius Projekto įgyvendinimo metus išryškėjo tam tikros tendencijos, susijusios su prognozuojamu bibliotekos paslaugų populiarumu. Miesto filialuose iki 2011 metų vis daugėjo vadovų, teigiančių, kad ateityje bus populiarūs nemokamo interneto paslauga, tačiau šiais metais stebimas taip galvojančių vadovų skaičiaus sumažėjimas. Taip pat miestuose mažėjo prognozuojančių informacijos duomenų bazės internete populiarumo augimą ir kiek daugėjo teigiančių, kad populiariu taps kompiuterinių žaidimų žaidimas bibliotekose.

Tuo tarpu kaimo filialuose per 2008-2010 metus vadovai vis dažniau teigė, kad populiari kompiuterinio raštingumo kursai, tačiau šiais metais apie tai užsiminė mažesnė vadovų dalis. Kaip ir mieste, kaimo filialus turintys vadovai vis skeptiškiau vertina informacijos duomenų bazių internete paslaugos perspektyvas ateityje.

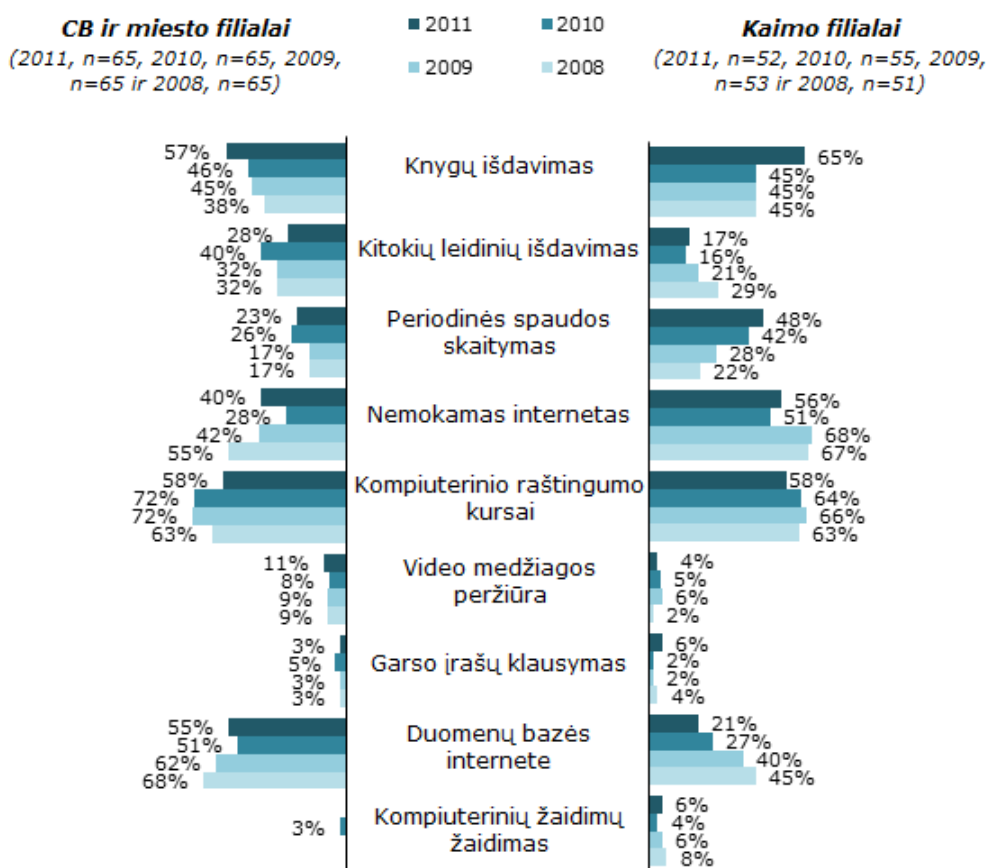
6.3. Viešųjų bibliotekų teikiamos paslaugos, kurias planuojama stiprinti

- Bibliotekos dažniausiai planuoja stiprinti kompiuterinio raštingumo kursų paslaugos teikimą -

Analizuojant viešųjų bibliotekų teikiamas paslaugas, kurias planuojama stiprinti artimiausiu metu, daugiau nei pusė vadovų tiek miesto, tiek kaimo filialuose planuoja stiprinti kompiuterinio raštingumo kursų paslaugą (atitinkamai po 58%), knygų išdavimą (atitinkamai 57% ir 65%). Vertindami kitas paslaugas prioritetus miesto ir kaimo bibliotekose vadovai dėlioja skirtingai.

Centrinėse bibliotekose ir jų filialuose mieste šalia jau minėtų paslaugų taip pat planuojama nemažai dėmesio skirti duomenų bazių internete (55%) ir nemokamo interneto paslaugų tobulinimui (40%). Maždaug kas ketvirtas vadovas minėjo ateityje numatantis stiprinti kitokių leidinių išdavimą (28%) ir periodinės spaudos įvairovę (23%).

Bibliotekos teikiamos paslaugos, kurias numatoma stiprinti artimiausioje ateityje
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų

Reikėtų paminėti, kad tokias paslaugas kaip kitų leidinių išdavimas ir kompiuterinio raštingumo kursų paslaugą stiprinti ateityje dažniau planuoja didesnių bibliotekų vadovai, o mažesnių bibliotekų vadovai dažniau nurodo norintys tobulinti nemokamo interneto paslaugą.

Tuo tarpu kaimo bibliotekose vadovai planuoja intensyviai stiprinti nemokamo interneto (56%) ir periodinės spaudos skaitymo paslaugas (48%). Kiek mažiau dėmesio sulauks duomenų bazių internete (21%) ir kitokių leidinių išdavimo tobulinimas (17%).

- Miesto bibliotekose intensyviau ketinama stiprinti kompiuterinio raštingumo kursų bei knygų išdavimo paslaugas -

Lyginant su ankstesniais metais, miesto bibliotekose vis daugiau dėmesio žadama skirti knygų išdavimo paslaugoms (13 p.p. pokytis) ir nemokamam internetui (12 p.p. pokytis). Kai, tuo tarpu, kitų leidinių išdavimas (12 p.p. pokytis) ir kompiuterinio raštingumo kursų paslauga (14 p.p. pokytis) artimiausioje ateityje bus stiprinami rečiau.

Kaimo filialuose, lyginant su pernai metais, labai išaugo dėmesys knygų išdavimo paslaugos stiprinimui (20 p.p.). Tačiau kitų teikiamų paslaugų stiprinimo planai praktiškai nesikeičia.

Per visą Projekto vykdymo laikotarpį, miestų filialuose intensyvėjo vadovų ketinimai stiprinti knygų išdavimo paslaugą (19 p.p. pokytis), tačiau dėmesys nuolat mažėjo duomenų bazių internete prieigos stiprinimui. Daugiausiai vadovų kompiuterinio raštingumo kursus miesto bibliotekose ketino stiprinti 2009-2010 metais, o ketinimai stiprinti nemokamo interneto paslaugą miesto bibliotekose nuo Projekto vykdymo eigos mažėjo. Kaimo vietovėse bibliotekų vadovai vis dažniau numato skatinti periodinės spaudos skaitymo paslaugą (26 p.p. pokytis), tačiau vadovų, planuojančių skatinti duomenų bazių internete ar kitokių leidinių išdavimo paslaugas, skaičius mažėja. Daugiausiai vadovų nemokamo interneto paslaugą kaimo bibliotekose ketino stiprinti 2008-2009 metais.

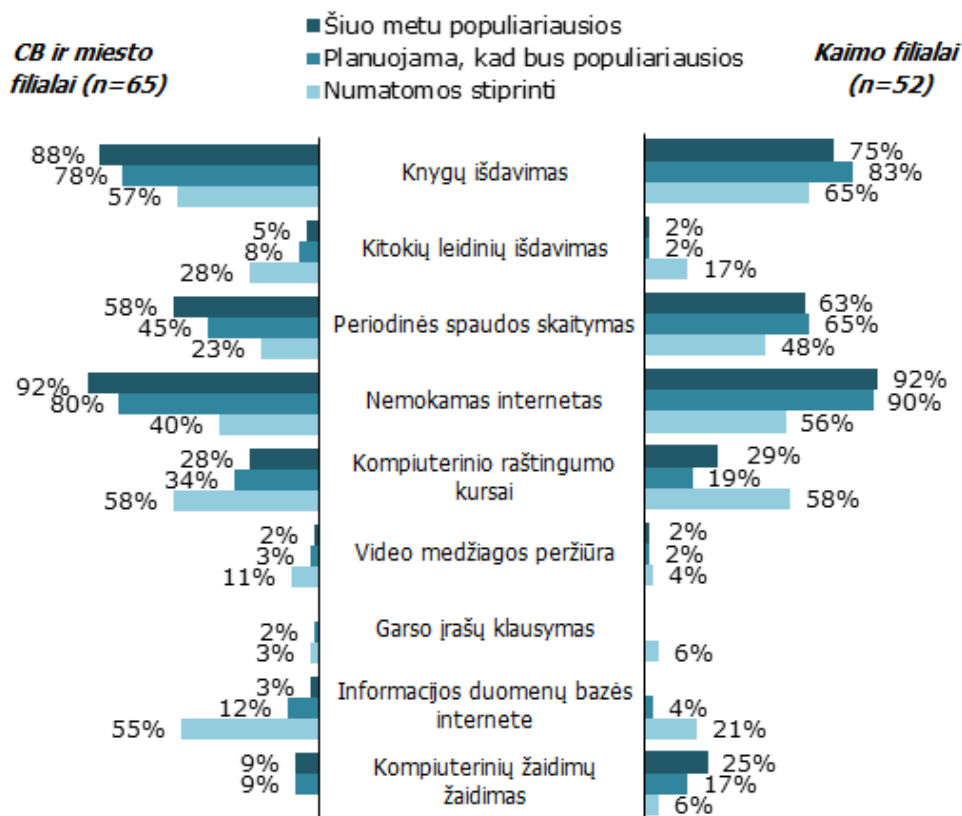
6.4. Bibliotekų teikiamų paslaugų populiarumo bei su jomis siejamų planų palyginimas

- Nepaisant paslaugų stiprinimo, jų populiarumas ateityje nekis -

Lyginant bibliotekų teikiamų paslaugų esamą populiarumą su populiarumu, kokio tikimasi artimiausioje ateityje, pastebima takoskyra tarp miesto ir kaimo viešųjų bibliotekų.

Pasak vadovų, miesto bibliotekose populiariausių teikiamų paslaugų (nemokamas internetas, knygų išdavimas ir periodinės spaudos skaitymas) populiarumas turėtų šiek tiek mažėti. Tačiau ateityje tikimasi kiek didesnio susidomėjimo tomis miesto bibliotekose teikiamomis paslaugomis, kurios šiuo metu nėra tokios populiarios (duomenų bazės internete, kompiuterinio raštingumo kursai).

Bibliotekos teikiamų paslaugų populiarumas
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų

Kaimo bibliotekose situacija kiek kitokia. Čia, vadovų nuomone, nemažės susidomėjimas ir dabar populiariomis tradicinėmis paslaugomis (knygų išdavimu ir periodinės spaudos skaitymu). Tačiau gali mažėti naujųjų paslaugų, tokių kaip kompiuterinio raštingumo kursų ir kompiuterinių žaidimų populiarumas.

Paslaugos, kurios, bibliotekų vadovų nuomone, ateityje bus populiareesnės, retai sutampa su tomis paslaugomis, kurių tobulinimui vadovai ketina skirti daugiausia dėmesio (išimtis - kompiuterinio raštingumo kursai miesto bibliotekose).

7. Viešos interneto prieigos naudojimas, skatinimas bei nauda bendruomenei

7.1. Viešos interneto prieigos nauda bendruomenei

Viešos interneto prieigos naudas, teikiamas vietos bendruomenei, galima suskirstyti į dvi apibendrintas naudos kategorijas – socialinę ir ekonominę⁴.

- Viešos interneto prieigos nauda bendruomenei – labiau socialinė -

⁴ Klausimų grupėse tiriančiose viešos interneto prieigos naudą vietos bendruomenei, siekiant supaprastinti apibendrinimus ir palyginimus, analizėje pateiktas išvestinis dydis, rodantis bendrą socialinės/ekonominės naudos procentą. **Skaičiavimo seka:** (1) sumuojamos atitinkamos naudos procentinės išraiškos, (2) atitinkamos naudos procentinės išraiškos dalinamos iš atitinkamos naudos konkrečių galimybių skaičiaus.

Socialinė nauda – elektroninės bendravimo priemonės; kultūrinė, bendruomeninė ir laisvalaikio informacija, švietimo informacija ir mokslai, sveikatos informacija, el. valdžios paslaugos.

Ekonominė nauda – pagalba atliekant reikiamus darbus, darbo paieška, pinigų taupymas, galimybė nusipirkti/ užsidirbti internetu.

Viešos interneto prieigos teikiama socialinę ir ekonominę naudą išreiškiant suminiais procentais gauname tokį santykį: mieste atitinkamai – 43% : 15%, kaime – 44% : 16%. Todėl, bibliotekų vadovų nuomone, viešos interneto prieigos nauda bibliotekų lankytojams yra daugiau socialinė, nei ekonominė.

Didžiausią viešos interneto prieigos nešamą naudą bendruomenei bibliotekų vadovai mato bendravimo tarp draugų ir artimųjų gerinime, laisvalaikio praturtinime bei su mokslais ir studijomis susijusių darbų atlikime.

Kiek rečiau viešos interneto prieigos teikiama nauda yra siejama su pagalba atliekant reikiamus darbus ar taupant pinigus.

Kartu su interneto prieiga atsiradusios galimybės internete užsidirbti ar ką nors nusipirkti, bibliotekų vadovų nuomone, apskritai nėra naudingos.

Mažesnėse kaimo bibliotekose vieša interneto prieiga dažniau suvokiama kaip padedanti atlikti reikiamus arba su studijomis/mokslu susijusius darbus bei kaip padedanti rūpintis sveikata.

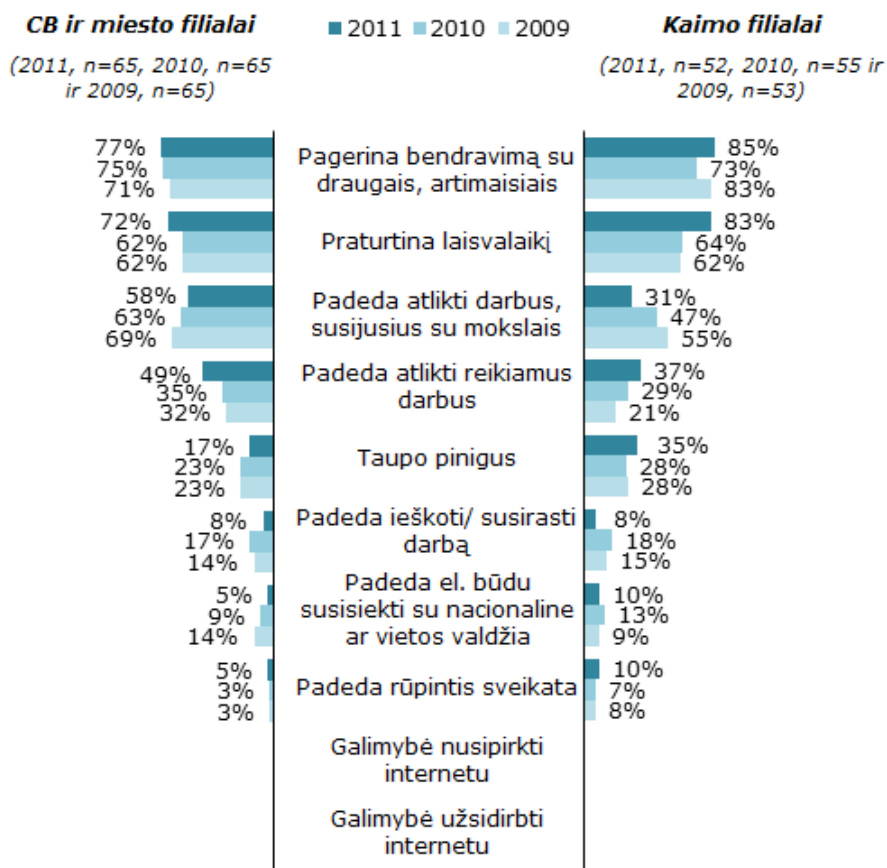
Lyginant miesto ir kaimo bibliotekas, pastebima, jog miesto bibliotekose kiek dažniau yra pabrėžiama interneto prieigos pagalba atliekant su mokslais susijusius ar kitus reikiamus darbus. Tuo tarpu kaimo bibliotekose dažniau yra išskiriama interneto nauda gyventojų bendravimo ir laisvalaikio kokybės gerinimui bei pinigų taupymui.

Lyginant su situacija 2010 metais, socialinės ir ekonominės naudos santykis 2011 metais reikšmingai nepakito. Tačiau galima pastebėti, kad šiais metais, išaugus viešos interneto prieigos teikiamam poveikiui laisvalaikio leidimo kokybei (10 p.p. pokytis mieste ir 19 p.p. pokytis kaime) ir reikiamų darbų atlikimui (14 p.p. pokytis mieste ir 8 p.p. pokytis kaime), sumažėjo interneto nauda atliekant darbus, susijusius su mokslais ir studijomis (6 p.p. pokytis miesto, 16 p.p. – kaimo bibliotekose) ar ieškant darbo (9 p.p. pokytis mieste ir 10 p.p. pokytis kaime).

Analizuojant vadovų nuomonės kaitą apie viešos interneto prieigos teikiamą naudą per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį, pastebima, kad nors reikšmingų pokyčių, vertinant naudas, nėra, kiek daugiau vadovų ėmė manyti, kad internetas padeda atlikti reikiamus darbus ir praturtina laisvalaikį, tačiau vis mažiau vadovų mano, kad naudojimosi internetu galimybė bibliotekoje padeda atlikti su mokslais ar studijomis susijusias užduotis.

VIP teikiama nauda vietos bendruomenei

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų

7.2. Viešos interneto prieigos naudojimas ir skatinimas

- Bendravimas – ne tik naudingiausia, bet ir dažniausiai naudojama viešos interneto prieigos teikiama galimybė -

Beveik visi bibliotekų vadovai (94%) mano, jog viešos interneto prieigos vartotojai bibliotekose teikiama internetą naudoja bendravimo tikslais. Interneto prieigą, anot vadovų, bibliotekų lankytojai kiek rečiau naudoja ieškodami kultūrinės, bendruomeninės, laisvalaikio informacijos (68%) arba ekonominei veiklai (48%).

- Bibliotekų lankytojai vienodai dažnai naudojami ir yra skatinami naudotis socialinėmis naudomis, tačiau beveik du kartus dažniau yra skatinami naudotis ekonominėmis naudomis nei realiai jomis naudojami -

Tuo tarpu bibliotekų lankytojai dažniausiai skatinami naudotis tiek socialinę, tiek ekonominę naudą teikiančiomis viešo interneto paslaugomis: elektroninėmis bendravimo priemonėmis (69%), interneto ištekliams ekonominei veiklai (66%) ir elektroninės valdžios paslaugomis (65%). Kiek rečiau bibliotekų vadovai nurodė skatinantys lankytojus naudotis kultūrine, bendruomenine ir laisvalaikio, švietimo ar sveikatos informacija internete.

Rečiausiai, vadovų nuomone, bibliotekų lankytojai domisi interneto turinio kūrimo paslauga, kurios skatinimui skiriamas ir mažiausias dėmesys.

Vadovų nuomone, skatinimas intensyviausiai vyksta ir taip naudojamų paslaugų atžvilgiu (elektroninės bendravimo

priemonės, interneto ištekliams ekonominei veiklai). Daugiausia, iš ne taip dažnai naudojamų paslaugų naudotis skatinama elektroninės valdžios paslaugomis (jas naudoja, vadovų nuomone, 14% vartotojų, o jomis skatinama naudotis 65% vadovų teigimu). Palyginti mažiau dėmesio skiriama kitų, nelabai populiarių paslaugų, skatinimui: švietimo informacijos paieška (naudoja: 17% vs. skatinama: 46%), darbo paieška internete (atitinkamai 15% vs. 34%) ar sveikatos informacija (atitinkamai 11% vs. 26%).

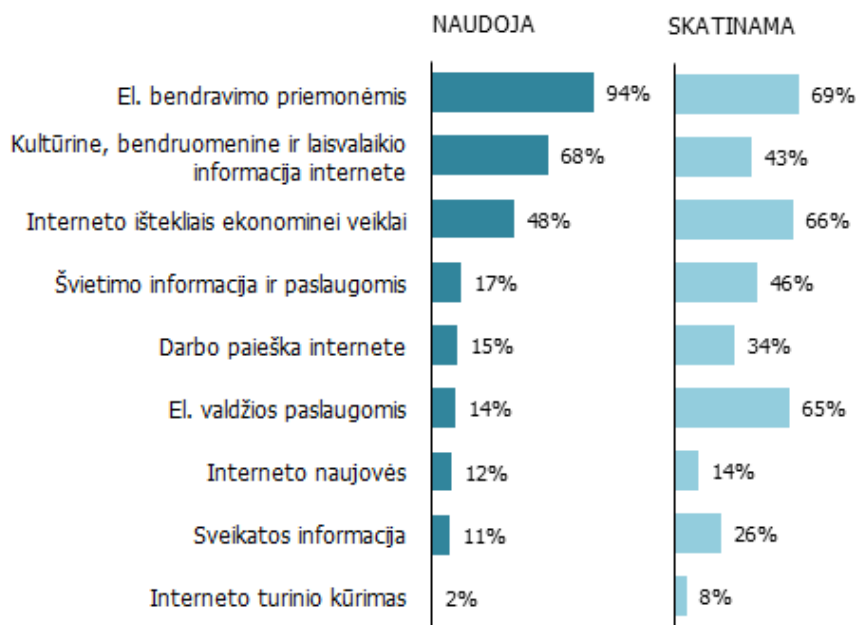
Tie vadovai, kurie planuoja didinti viešos interneto prieigos vietų skaičių miesto filialuose, dažniau nurodė, kad bibliotekos lankytojai naudoja internetą bendravimui, ir dažniau skatina naudotis interneto naujovėmis. Tuo tarpu kaimo bibliotekas administruojantys vadovai, ketinantys kurti papildomas viešos interneto prieigos vietas, dažniau teigė, kad lankytojai tiek aktyviai naudoja, tiek yra skatinami naudotis darbo paieška internete.

Analizuojant naudojimosi interneto galimybių teikiamomis naudomis santykį (socialinės vs. ekonominės naudos) (34%:26%), matome, kad, vadovų nuomone, bibliotekų lankytojai šiek tiek dažniau naudojami socialinėmis, nei ekonominėmis naudomis, o skatinami naudotis, vadovų nuomone, labiau ekonominėmis naudomis (34%:56%).

- Bibliotekose sumažėjo skatinimas naudotis ekonominėmis viešos interneto prieigos teikiamomis naudomis –

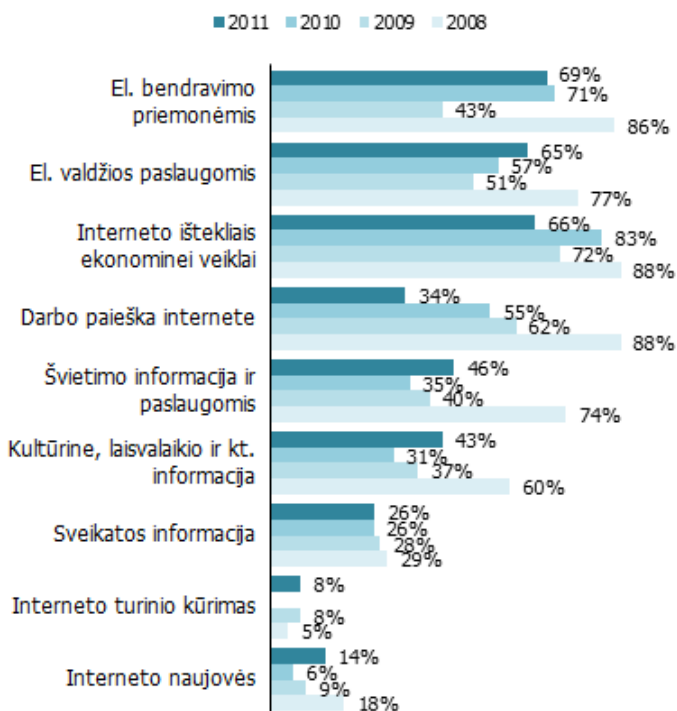
Bibliotekoje lankytojai naudoja/ yra skatinami naudotis šiomis paslaugomis (informacijos sritis)

% skaičiuojamas nuo visų apklaustųjų, n=65

Bibliotekoje lankytojai yra skatinami naudotis šiomis paslaugomis (informacijos sritimis)

% skaičiuojamas nuo visų apklaustųjų, n=65

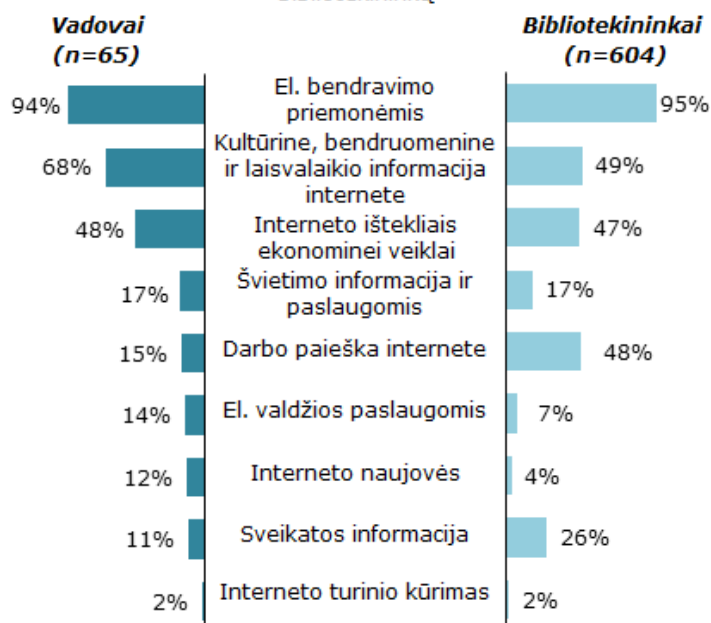

skatinimo intensyvumas gerokai sumažėjo, o 2010 ir 2011 metais skatinimas yra daugiau ar mažiau reguliuojamas pagal aktualius poreikius/ strateginius tikslus.

Bibliotekų vadovai kiek dažniau nei bibliotekininkai mano, jog bibliotekų lankytojai naudojami kultūrine, bendruomenine ir laisvalaikio informacija, interneto naujovėmis bei elektroninėmis valdžios paslaugomis bei interneto ištekliams ekonominei veiklai. Tuo tarpu bibliotekų darbuotojai dažniau pastebi, jog lankytojai interneto pagalba ieško darbo bei informacijos susijusios su sveikata – šiomis paslaugomis, bibliotekininkų nuomone, lankytojai ir yra dažniausiai skatinami naudotis.

Bibliotekoje lankytojai naudojami šiomis paslaugomis

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekininkų vadovų ir bibliotekininkų

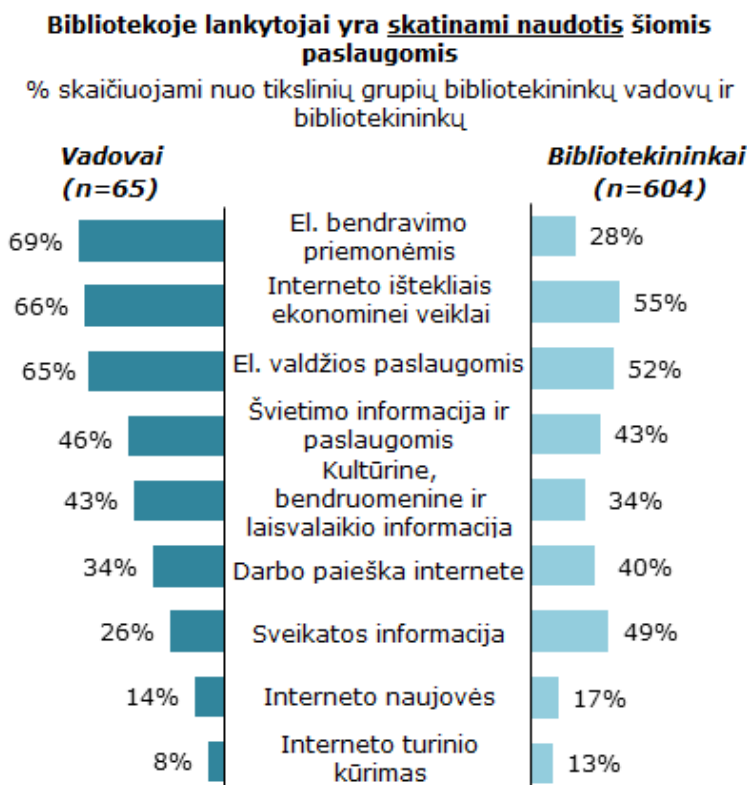
Priešingai nei bibliotekininkai vadovai žymiai dažniau nurodo, jog intensyviai skatinimas bendravimas elektroninėmis bendravimo priemonėmis ir šiek tiek dažniau teigia, kad skatinamas elektroninės valdžios

Lyginant tai, kokiais interneto ištekliams bibliotekų lankytojai buvo skatinami naudotis 2010 ir 2011 metais, pastebima tendencija, jog daugumos viešos interneto prieigos teikiamų paslaugų skatinimas yra nepakitęs arba šiek tiek išaugęs. Labiausiai išaugo skatinimas naudotis kultūrine, laisvalaikio informacija (12 p.p.), tačiau reikšmingai sumažėjo, anot vadovų, su ekonomine viešos interneto prieigos susijusių paslaugų - interneto išteklių naudojimo ekonominei veiklai (17 p.p.) ir darbo paieškai (21 p.p.) - skatinimas.

Lyginant skatinimo naudotis socialinėmis ir ekonominėmis naudomis santykį 2010 (28%:65%) ir 2011 (34%:56%) metais, matome, kad skatinimo prioritetai buvo ir yra labiau siejami su ekonominėmis naudomis, t.y. tomis paslaugomis, kurias vartotojai yra mažiau įsisavinę.

Analizuojant tai, kokiomis paslaugomis, vadovų nuomone, lankytojai bibliotekose buvo skatinami naudotis Projekto įgyvendinimo laikotarpiu, pastebima, kad, anot vadovų, pirmais Projekto įgyvendinimo metais buvo labai intensyviai skatinama naudotis visomis be išimties interneto galimybėmis; 2009 metais

paslaugų, interneto išteklių ekonominei veiklai bei kultūrinės, bendruomeninės ir laisvalaikio informacijos internete naudojimas.

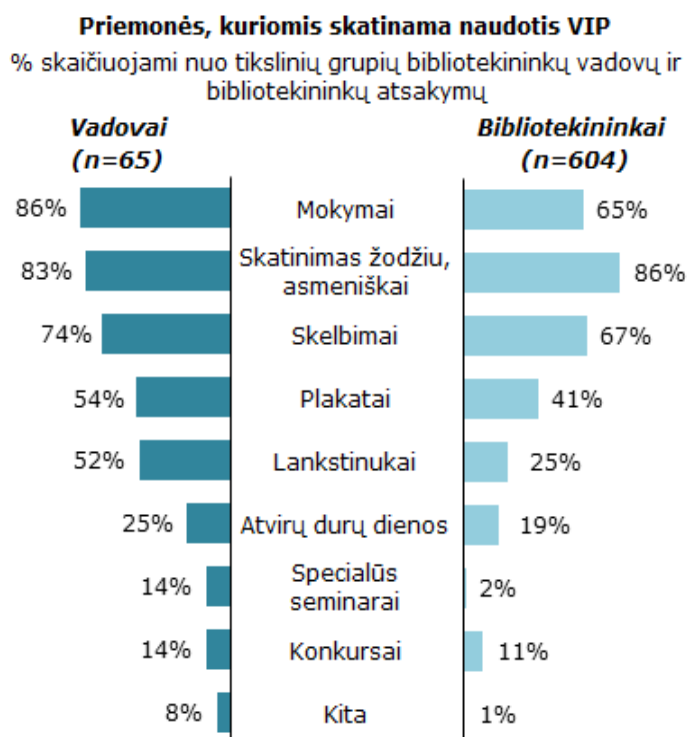
7.3. Viešos interneto prieigos skatinimo priemonės

- Vadovų įvardijamos viešos interneto prieigos skatinimo priemonės bibliotekininkų naudojamos rečiau -

Viešos interneto prieigos skatinimas, vadovų nuomone, dažniausiai vyksta mokymų metu (86%), bendraujant asmeniškai (83%) bei naudojant skelbimus (74%). Maždaug pusė vadovų nurodė reklamuojantys viešą interneto prieigą plakatų (54%) ir lankstinukų (52%) pagalba. Vienas iš keturių vadovų teigia, kad skatinimas naudotis vieša interneto prieiga vyksta atvirų durų metu. Tuo tarpu specialūs seminarai ir konkursai – kurie reikalauja didesnio bibliotekininkų įsitraukimo – viešos interneto prieigos reklamavimui pasitelkiami kiek rečiau (juos paminėjo po 14 % bibliotekos vadovų).

Pasak pačių bibliotekininkų, skatinimas žodžiu – tai pagrindinė ir dažniausiai naudojama viešos interneto prieigos vietų viešinimo bei skatinimo jomis naudotis priemonė. Tačiau apskritai bibliotekų vadovai visas viešos interneto prieigos skatinimo priemones, išskyrus skatinimą žodžiu, paminėjo dažniau, nei bibliotekų darbuotojai.

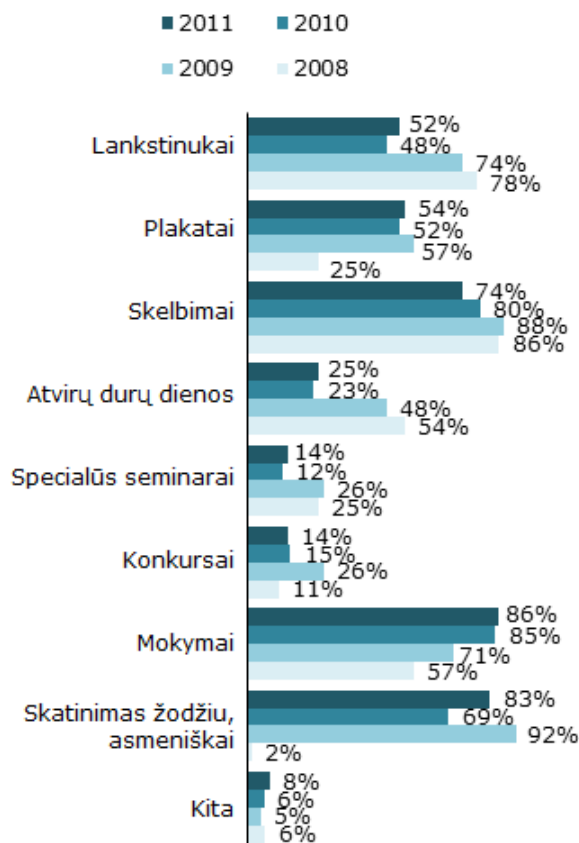
Lyginant su pernai metais, visų reklamuoti viešą interneto prieigą ir skatinti ja naudotis skirtų priemonių, išskyrus skatinimo asmeniškai, populiarumas nesikeitė. Skatinimą tiesioginio bendravimo metu vadovai nurodė dažniau, nei 2010 metais (14 p.p. pokytis).

Jei pirmaisiais Projekto įgyvendinimo metais gerokai daugiau nei vėlesniais Projekto įgyvendinimo metais pritraukimui naudotis vieša interneto prieiga buvo naudojami lankstinukai, skelbimai, atvirų durų dienos, specialūs seminarai, tai vėlesniais Projekto įgyvendinimo metais labai išaugo mokymų, kaip naudojimasi skatinančios priemonėmis, vaidmuo.

Priemonės, kuriomis reklamuoja VIP ir skatina ją naudotis

% skaičiuojamas nuo visų apklaustųjų

8. Bibliotekų vadovų ir darbuotojų įgūdžiai

8.1. Bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai teikiant viešos interneto prieigos paslaugas

- Geriausi bibliotekininkų gebėjimai – naudojimasis kompiuteriu bei interneto ištekliais -

Viešos interneto prieigos plėtra neatsiejama nuo bibliotekų darbuotojų įgūdžių bei žinių naudotis naujų technologijų ir interneto galimybėmis, su jomis supažindinti ir konsultuoti lankytojus bei informuoti visuomenę apie bibliotekoje vykstančius procesus. Žinoma, paminėti gebėjimai vystomi palaipsniui. Šiuo metu bibliotekų darbuotojai, vadovų nuomone, geriausiai moka naudotis kompiuteriu ir interneto ištekliais. Nemažiau nei 94% bibliotekų vadovų teigė šiuos įgūdžius turint miesto bibliotekininkus ir ne mažiau kaip 83% vadovų - kaimo bibliotekininkus. Tai yra pagrindiniai gebėjimai, kuriais turi pasižymėti bibliotekos darbuotojas, kad galėtų aptarnauti viešos interneto prieigos lankytoją.

Kiek rečiau, vadovų teigimu, miesto ir kaimo filialų bibliotekininkai turi pakankamus įgūdžius bendrauti su žiniasklaida bei valdžios atstovais (77%) ar viešinti visuomenei bibliotekos teikiamas paslaugas (83%). Atitinkami kaimo darbuotojų įgūdžiai buvo vertinami prasčiau (atitinkamai 45% ir 62%).

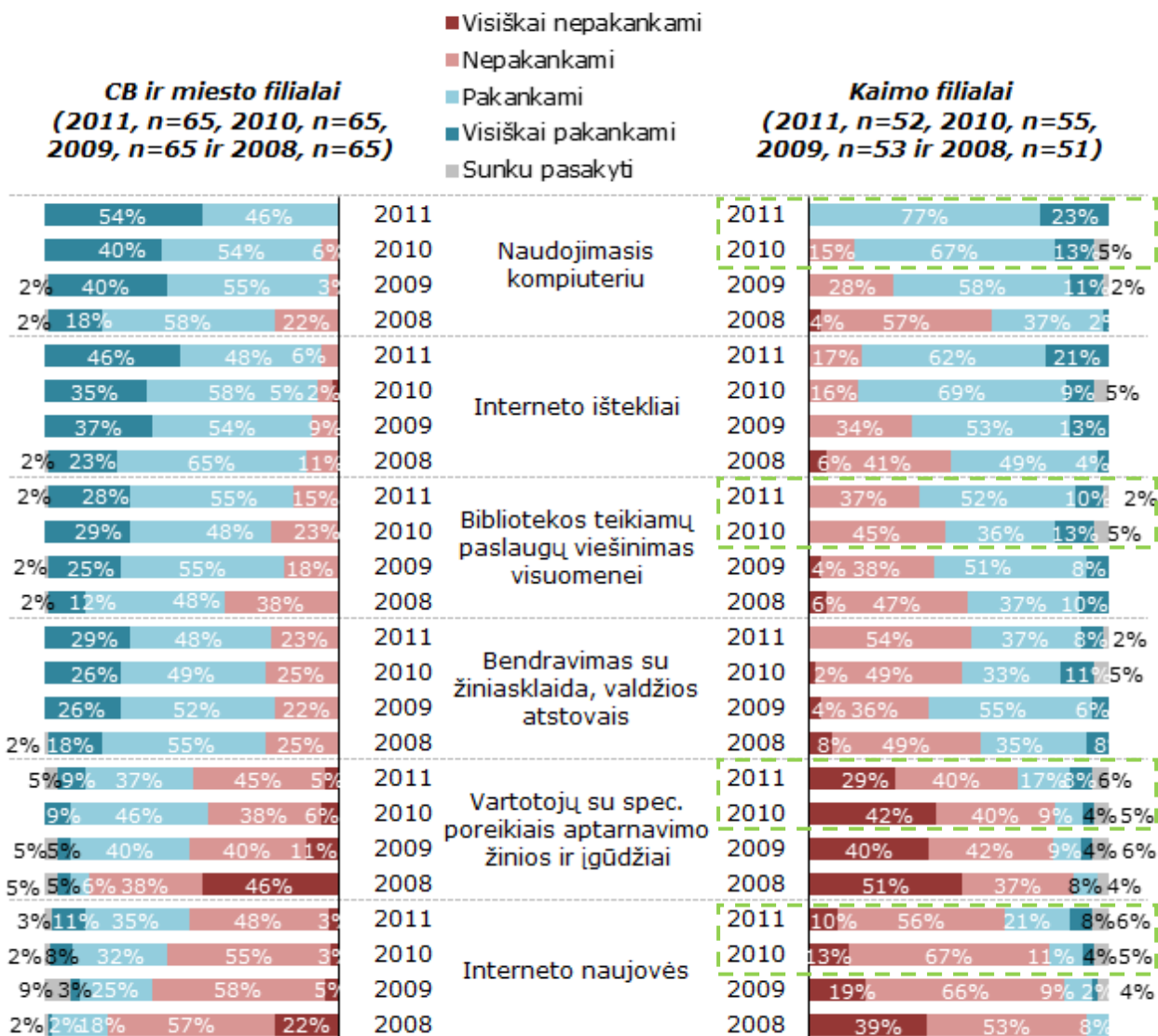
Problemiškiausios sritys - gebėjimai naudotis interneto naujovėmis ir aptarnauti vartotojus su specialiais poreikiais. Pastarieji įgūdžiai itin prastai vertinami kaimo bibliotekose: net trečdalis vadovų juos įvertino visiškai nepakankamai, kai tuo tarpu miesto darbuotojų atžvilgiu taip vertinusių buvo 5%. Žinoma, šiuos įgūdžius gali lemti ne vien mokymų stoka, tačiau ir ribotas pritaikomumas.

Apskritai miesto bibliotekų darbuotojų visi įgūdžiai vertinami geriau, nei kaimo bibliotekininkų. Vėlesnis Projekto įgyvendinimas kaimo bibliotekose galėjo lemti kiek prastesnę šių bibliotekininkų kompetenciją, tačiau per keturis Projekto įgyvendinimo metus pastoviai gerėjo su vieša interneto prieiga susiję kaimo bibliotekų darbuotojų įgūdžiai.

Tie vadovai, kurių administruojamoje centrinėje bibliotekoje ir jos filialuose mieste viešos interneto prieigos plėtra dar nebaigta, kiek prasčiau vertina darbuotojų įgūdžius naudotis internetu naujovėmis ir aptarnauti lankytojus su specialiaisiais poreikiais.

Bibliotekos darbuotojų turimų žinių ir įgūdžių vertinimas

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų

Per pastaruosius keturis metus bibliotekų vadovai visus darbuotojų įgūdžius ėmė vertinti geriau ir didžiausi pokyčiai įvyko vertinant kaimo filialų darbuotojų įgūdžius. Lyginant situaciją 2010 ir 2011 metais, miestų filialų darbuotojų žinios bei įgūdžiai, vadovų nuomone, šiek tiek patobulėjo. Tuo tarpu kaimo bibliotekas administruojančių vadovų teigimu, nuo praeitų metų reikšmingai pagerėjo kaimo bibliotekininkų gebėjimai naudotis kompiuteriu (15 p.p. pokytis), interneto naujovėmis (14 p.p.), aptarnauti vartotojus su specialiaisiais poreikiais (13 p.p.), viešinti visuomenei bibliotekos teikiamas paslaugas (13 p.p.).

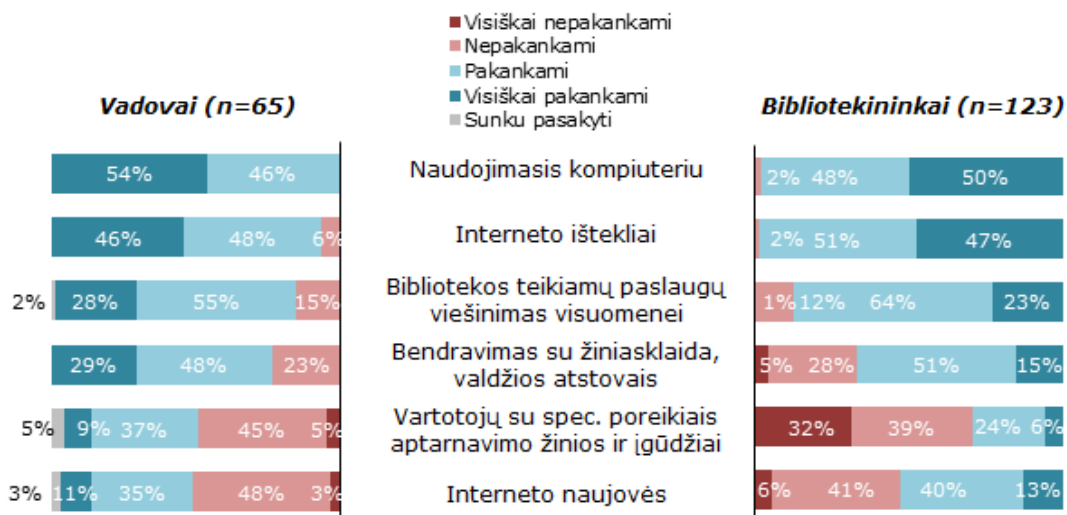
Bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai teikti viešos interneto prieigos paslaugą, vadovų nuomone, nuosekliai gerėjo visu Projekto įgyvendinimo metu; kiek didesni teigiami įgūdžių pokyčiai stebimi vertinant kaimo bibliotekų darbuotojų įgūdžių vertinimą.

- Bibliotekų vadovai kiek geriau vertina miesto bibliotekų darbuotojų įgūdžius, prasčiau - darbuotojų kaime įgūdžius -

Miesto bei kaimo bibliotekininkų įgūdžių skirtumą gali lemti ir tai, jog analizuojami vertinimai visgi yra subjektyvūs. Palyginus tai, kaip bibliotekų vadovai vertina darbuotojų įgūdžius ir kaip savo žinias vertina patys bibliotekininkai, paaiškėjo, jog vadovybė linkusi pervertinti miesto bibliotekų darbuotojus, tačiau dažnai nuvertina kaimo bibliotekininkus.

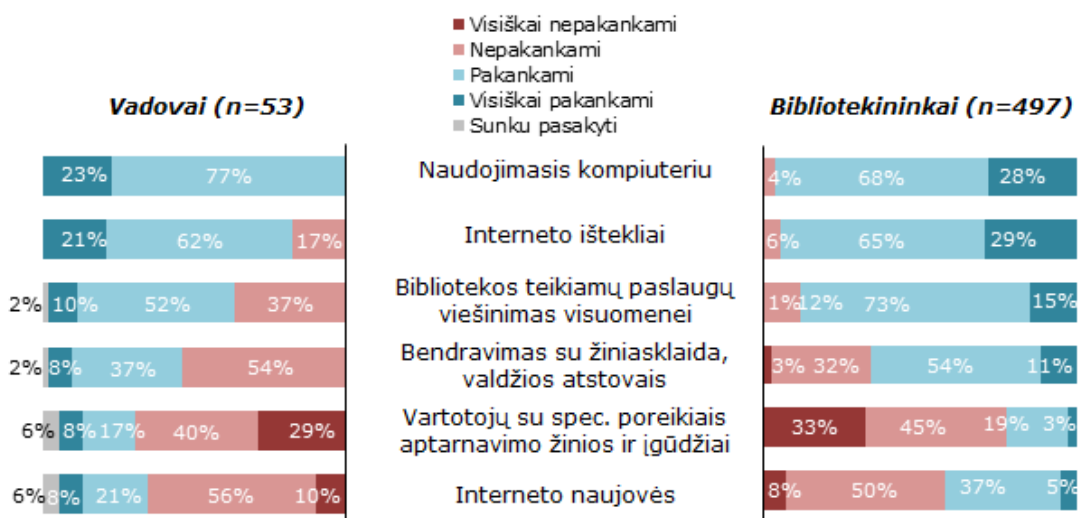
Centrinių bibliotekų bei jų filialų mieste darbuotojai dažniau nei jų vadovai nepakankamais įvardino savo gebėjimus bendrauti su žiniasklaida bei valdžios atstovais (10 p.p. dažniau) bei aptarnauti vartotojus su specialiais poreikiais (21 p.p.).

Vadovų ir bibliotekininkų įgūdžių įvertinimo palyginimas mieste
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų ir bibliotekininkų

Tuo tarpu kaimo bibliotekų darbuotojai beveik visus analizuojamus įgūdžius vertina geriau nei vadovai. Labiausiai skiriasi bibliotekos teikiamų paslaugų viešinimo visuomenei (šį įgūdį kaip pakankamą bibliotekininkai nurodė 24 p.p. dažniau), bendravimo su žiniasklaida, valdžios atstovais (19 p.p.) bei naudojimosi interneto išteklių įgūdžių vertinimai (11 p.p.).

Vadovų ir bibliotekininkų įgūdžių įvertinimo palyginimas kaimo vietovėse
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų ir bibliotekininkų

8.2. Bibliotekų vadovų atstovavimo įgūdžiai

- Vadovai, planuojantys viešos interneto prieigos vietų plėtrą, kiek dažniau kreipiasi paramos į valdžios institucijas ar verslo įmones –

Didžioji dalis bibliotekų vadovų teigė nors kartą savarankiškai bendravę su žiniasklaida (91%), politikais (88%), kreipęsi paramos į valdžios institucijas (88%), viešai kalbėję (83%) arba rašę straipsnį apie bibliotekos veiklą į vietos spaudą (74%). Kiek rečiau buvo nurodytos tokios veiklos kaip medžiagos interneto svetainei parengimas (58%) ar kreipimasis paramos į verslo įmones (49%). Tačiau tik trečdalis vadovų kada nors rašė straipsnį apie bibliotekos veiklą į nacionalinę spaudą.

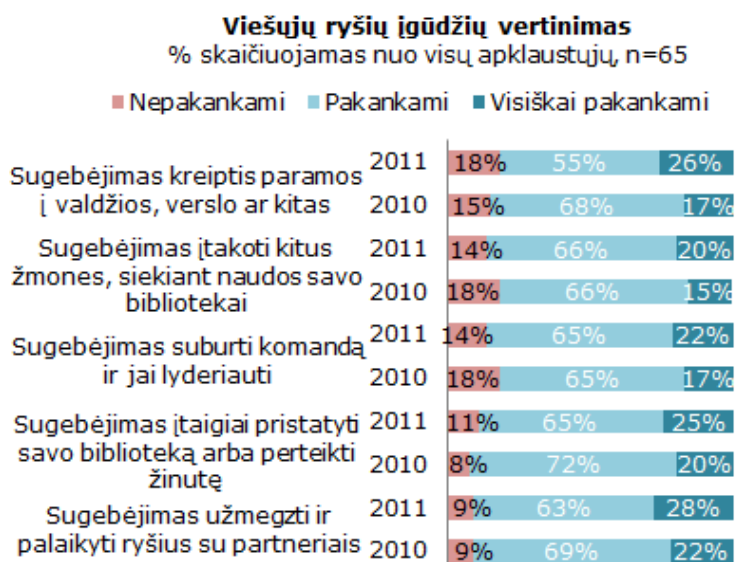
Didesnes bibliotekas administruojantys vadovai kiek dažniau minėjo, kad yra nors kartą rašę straipsnį apie bibliotekos veiklą į nacionalinę spaudą bei prašę paramos iš verslo įmonių. Tuo tarpu tie vadovai, kurie turi planų savo bibliotekose didinti viešos interneto prieigos vietų skaičių, yra labiau linkę bendrauti su politikais ir kreiptis paramos tiek į valdžios institucijas, tiek į verslo įmones.

Lyginant 2011 metų situaciją su situacija 2010 metais, sumažėjo vadovų, kurie būtų nors kartą rašę straipsnį apie bibliotekos veiklą į vietos ar nacionalinę spaudą bei parengę medžiagą interneto svetainei, skaičius.

Paklausti, kaip vertina savo viešųjų ryšių įgūdžius, vadovai praktiškai vienodai gerai įvertino visus sėkmingam bibliotekos atstovavimui reikalingus įgūdžius. Prasčiau buvo įvertintas sugebėjimas kreiptis paramos į valdžios, verslo ar kitas institucijas (šį įgūdį kaip nepakankamą nurodė 18% vadovų).

Palyginus su 2010 metais, vadovų viešųjų ryšių įgūdžių vertinimas iš esmės nepasikeitė, tačiau kiek daugiau vadovų savo įgūdžius pradėjo vertinti kaip visiškai pakankamus.

9. Metodinės pagalbos ir techninės priežiūros pakankamumo vertinimas

9.1. Metodinės pagalbos pakankamumas

- Metodinės pagalbos prieinamumas Projekto vykdymo metu pastoviai gerėjo kaimo bibliotekose -

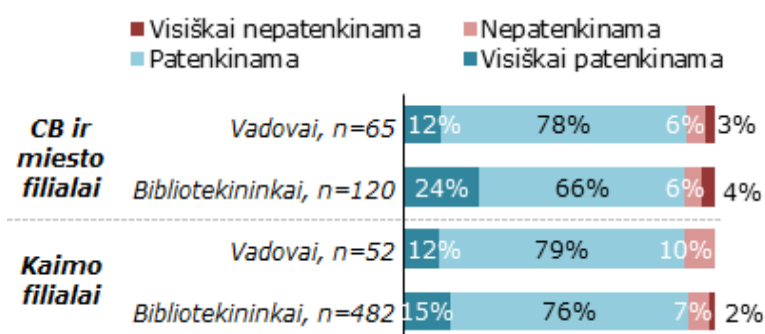
Didžioji dauguma vadovų mano, kad tiek miesto, tiek kaimo bibliotekų darbuotojams pakanka metodinės pagalbos.

Skirtingai nei vertinant bibliotekininkų įgūdžius, vadovų ir bibliotekininkų metodinės pagalbos pakankamumo vertinimai yra gana panašūs.

Vadovų pasitenkinimas metodinės pagalbos pakankamu miesto bibliotekose per pastaruosius metus nekito, tačiau, palyginti su 2008 metais pagerėjo 11 p.p. Tuo tarpu kaimo filialuose darbuotojams prieinamos metodinės pagalbos pakankamumo vertinimas nuosekliai gerėjo (2010-2011 metais stebimas 11 p.p. pokytis, 2008-2011 metais – 25 p.p. pokytis).

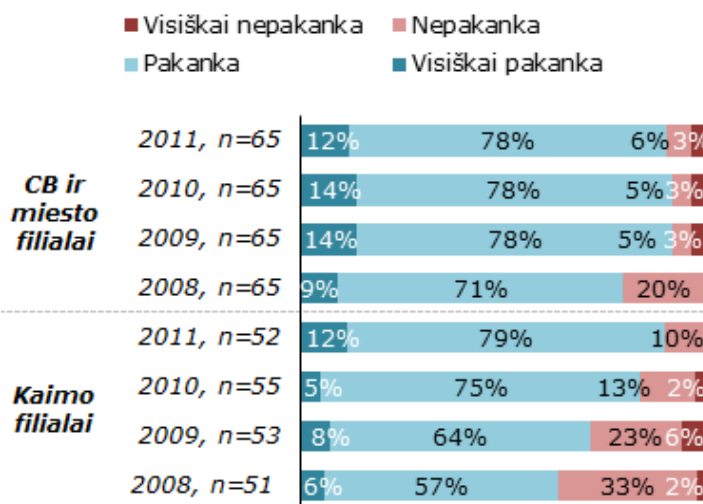
Vadovų ir bibliotekininkų metodinės pagalbos pakankamumo vertinimo palyginimas

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų ir bibliotekininkų

Darbuotojams prieinamos metodinės pagalbos pakankamumas

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų

9.2. Viešos interneto prieigos vietų techninis aptarnavimas

- Techninei priežiūrai visoje Lietuvoje priekaištų neturi nei vadovai, nei bibliotekininkai-

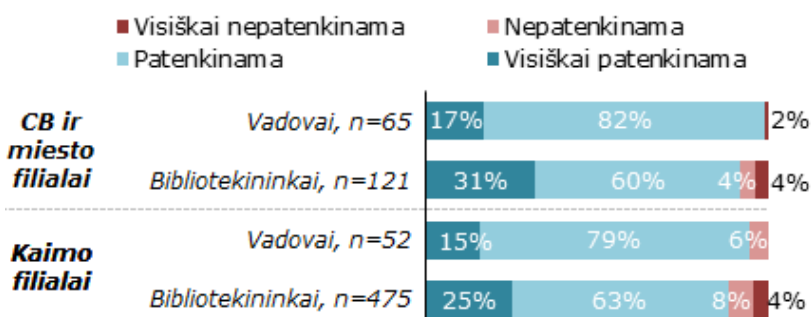
Problemų, susijusių su viešos interneto prieigos darbo vietų technine priežiūra, bibliotekose praktiškai nėra. Visi vadovai teigė, jog priežiūros kokybė yra patenkinama.

Palyginus vadovų ir bibliotekininkų vertinimus, matome, jog bibliotekininkai techninę priežiūros kokybę (tiek miesto, tiek kaimo filialų atžvilgiu) linkę vertinti kiek prasčiau.

Vadovų techninės priežiūros kokybės vertinimas miesto filialuose nekinta nuo 2008 metų, o kaimo filialuose, vadovų nuomone, techninės priežiūros teikimo kokybė nuo pirmų Projekto įgyvendinimo metų kiek pagerėjo.

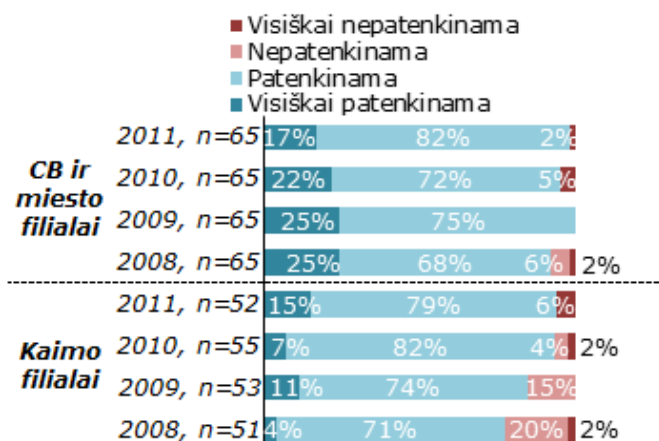
Vadovų ir bibliotekininkų techninės priežiūros kokybės vertinimo palyginimas

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų ir bibliotekininkų

Teikiamos techninės priežiūros VIP kompiuteriams kokybės vertinimas

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų

10. Bibliotekų teikiamos paslaugos ir įvaizdis

10.1. Paslaugų teikimo ar materialinės bazės pokyčio vertinimas

- Pastaraisiais metais paslaugų teikimo ir materialinės bazės progresas kiek mažesnis, nei per 2009 metus-

Vertinant bibliotekų paslaugų teikimo ar materialinės bazės pokyčius per praėjusius (2010) metus, vadovų nuomone, pagerėjo daugelis bibliotekos teikiamų paslaugų ar jų materialinių bazių. Tačiau teigiamas pokytis stebimas ne visose srityse.

Labiausiai pagerėjo darbuotojų pagalbos, konsultacijų kokybė (91%) ir organizuojamų renginių įvairovė (82%). Daugiau nei pusė vadovų paminėjo kitų su vieša interneto prieigos plėtra susijusių paslaugų (IT technikos gausos (66%), programinės įrangos technikos gausos ir kokybės (po 52%)) bei organizuojamų renginių kokybės (65%) ir bendros atmosferos bibliotekoje (63%) pagerėjimą.

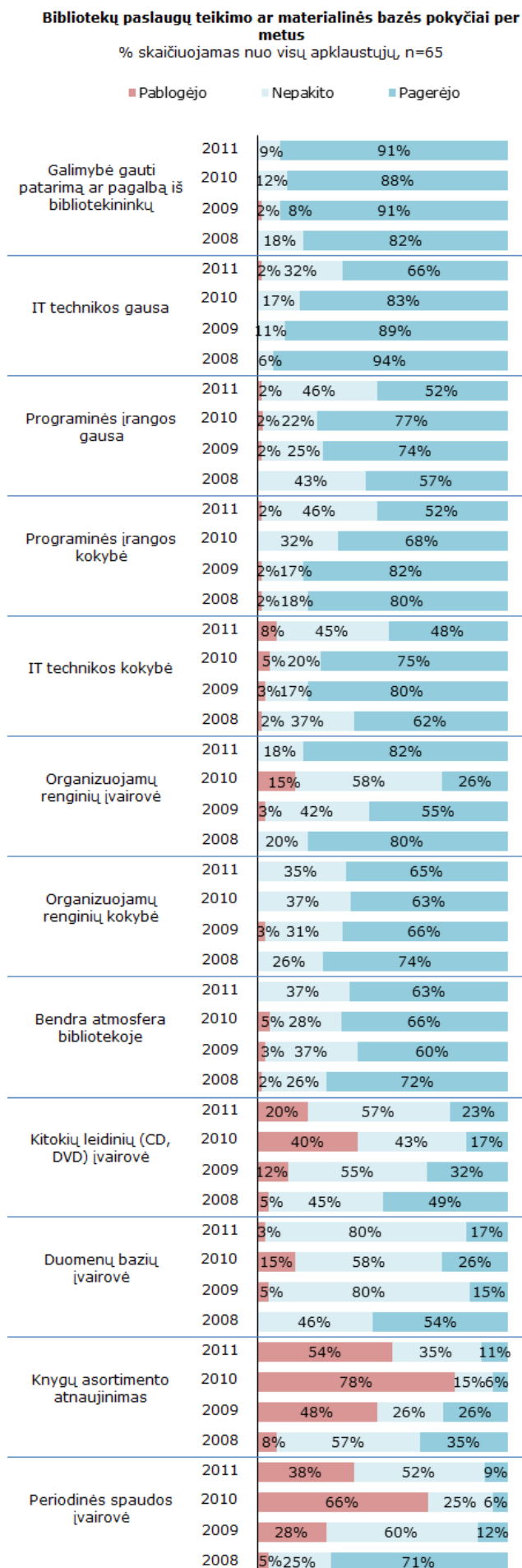
Tuo tarpu tradicinių bibliotekos paslaugų materialinė bazė pasižymi mažiausiu teigiamu pokyčiu. Kitokių leidinių ir periodinės spaudos įvairovė, knygų asortimento atnaujinimas daugelio vadovų nuomone per 2010 metus arba pablogėjo, arba nepakito. Tarp mažiausia pažanga pasižyminčių paslaugų yra ir duomenų bazių įvairovė, kurią nepakitusia įvardijo 80% vadovų.

Vadovai paminėjo ir „kitas“ (dažniausiai pagerėjusias) paslaugas/materialines bazes: bibliotekos prestižas ir jos ryšiai su bendruomene, kompiuterinio raštingumo kursai. Taip pat buvo paminėta, kad paslaugų teikimo pokyčiai neįvyko dėl lėšų trūkumo.

Lyginant paslaugų bei materialinių bazių pokyčių per praėjusius metus vertinimą 2010 ir 2011 metais, pastaraisiais metais progresas kiek mažesnis nei įvykęs 2009-2010 metais. Daugelis paslaugų ar materialinių bazių vadovų dažniau yra įvardijamos nepakitusiomis (IT technikos bei programinės įrangos gausa ir kokybė, bendra atmosfera, periodinės spaudos, CD, DVD ar duomenų bazių įvairovė, knygų asortimento atnaujinimas).

Žinoma, yra ir išimčių. Kaip pagerėjusi per 2010 metus buvo dažniau įvardinta organizuojamų renginių įvairovė.

Analizuojant paslaugų ir materialinės bazės pokyčių vertinimą per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį, pastebima, kad bendrame kontekste nuoseklus gerėjimas, vadovų nuomone, stebimas tik organizuojamų renginių įvairovės atveju, tačiau, kalbant apie IT technikos gausą, programinės įrangos kokybę, knygų, periodinės spaudos, duomenų bazių internete, kitokių leidinių atnaujinimą, situacija vis rečiau yra vertinama kaip „gerėjanti“.

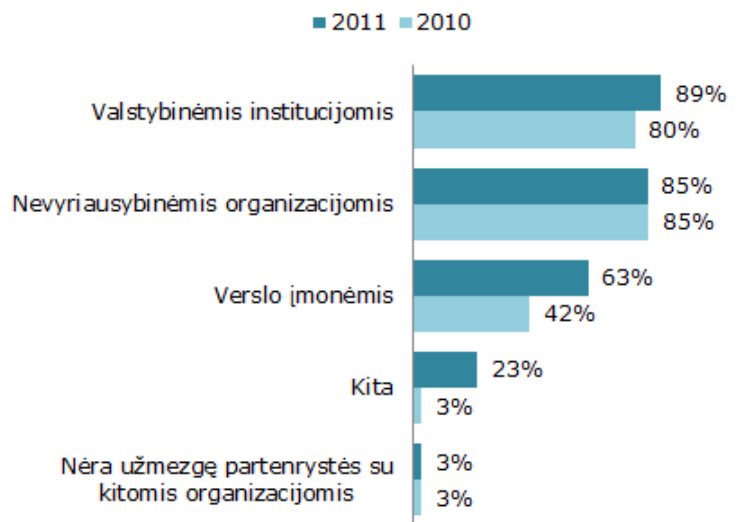
11. Bibliotekos partnerystė su kitomis organizacijomis

- Didžioji dauguma vadovų yra užmezgę partnerystę su viena ar kita organizacija-

Tik du iš visų vadovų nėra užmezgę partnerystės su kitomis organizacijomis. Ne mažiau nei 85% vadovų palaiko ryšius su valstybinėmis institucijomis ir nevyriausybėmis organizacijomis, tuo tarpu su verslo įmonėmis partnerystę užmezgė du trečdaliai vadovų.

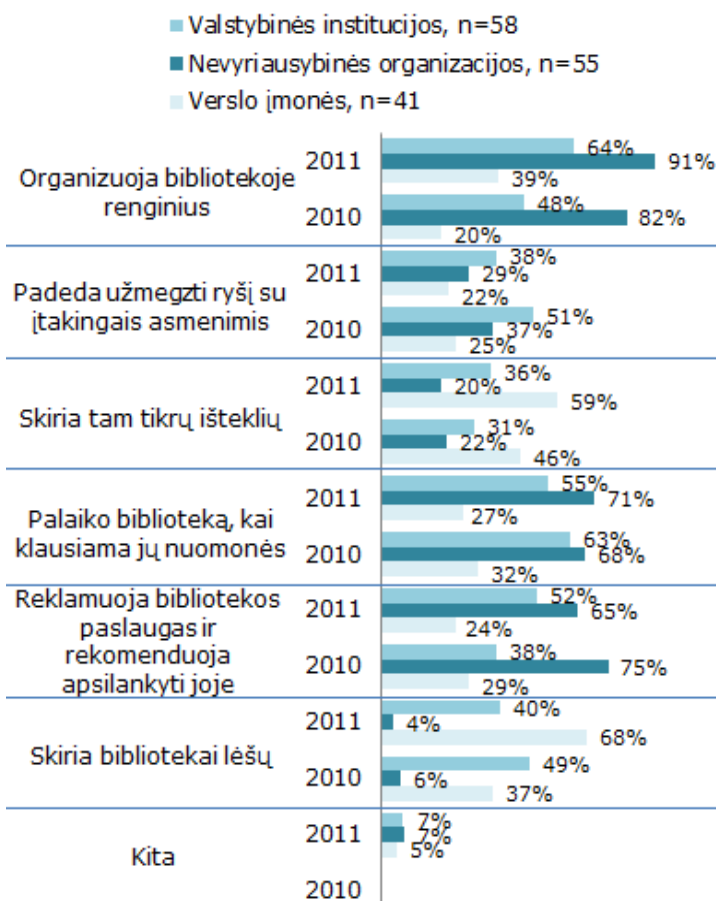
Palyginti su 2010 metais, padaugėjo vadovų, užmezgusių ryšius su valstybinėmis institucijomis (9 p.p.) ir verslo įmonėmis (21 p.p.).

Partnerystė su kitomis organizacijomis
% skaičiuojamas nuo visų apklaustųjų, n=65

- Daugėja partnerystės su privačiomis įmonėmis atvejų-

Partnerių kuruojamos paramos sritys
% skaičiuojamas nuo tikslinių grupių

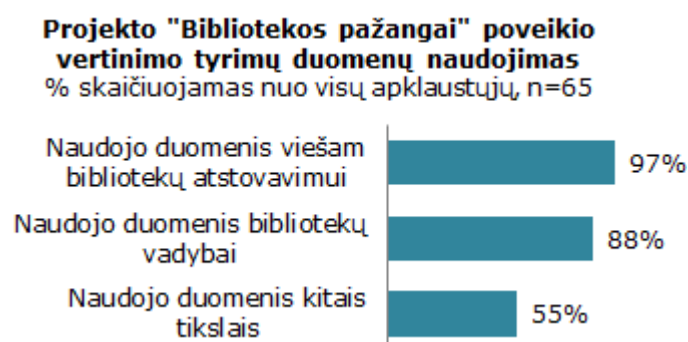
Kalbant apie partnerių kuruojamas paramos sritis, galima išskirti dvi paramos sritis: socialinę ir ekonominę. Socialinę pagalbą dažniausiai teikia nevyriausybines organizacijos, organizuodamos bibliotekoje renginius (91%), palaikydamos biblioteką, kai klausama jų nuomonės (71%), reklamuodamos bibliotekos paslaugas ir rekomenduodamos apsilankyti jose (65%). Tuo tarpu verslo įmonės, palyginti mažiau prisidedamos prie socialinės paramos teikimo, yra ekonomiškai svarbios partnerės: skiria bibliotekai materialinių išteklių (59%) ir remia jas finansiškai (68%). Valstybinės institucijos, palyginti su kitomis partnerėmis, labiausiai prisideda prie bibliotekų veiklos padėdamos užmegzti ryšius su įtakingais asmenimis (38%), tačiau neretai padeda ir finansiškai (skiria išteklių (36%) ir lėšų (40%)), ir iš socialinės pusės (organizuoja renginius (64%), palaiko biblioteką, kai klausama jų nuomonės (55%), reklamuoja biblioteką ir skatina gyventojus joje lankytis (52%)).

Per pastaruosius metus kiek pasikeitė paramos sričių pasiskirstymas tarp partnerių. Padidėjo visų partnerių parama organizuojant bibliotekoje renginius (o ypač verslo įmonių pagalba, 19 p.p. pokytis). Taip pat ryškiai išaugo verslo įmonių kaip ekonominių pagalbinių vaidmuo. Jei 2010 metais pagrindinis finansinis bibliotekų rėmėjas buvo valstybinės institucijos, tai šiais metais

labiausiai ekonomiškai bibliotekas remia privačios įmonės (31 p.p. pokytis). Išaugus valstybinių institucijų paramai reklamuojant bibliotekų veiklą (valstybinės institucijos ėmė 14 p.p. dažniau reklamuoti bibliotekas), sumažėjo nevyriausybinių organizacijų parama šioje srityje (10 p.p. pokytis). Iš kitos pusės, šiek tiek sumažėjo visų partnerių vaidmuo padedant užmegzti ryšius su įtakingais asmenimis.

11. Projekto „Bibliotekos pažangai“ poveikio vertinimo tyrimų duomenų naudojimas

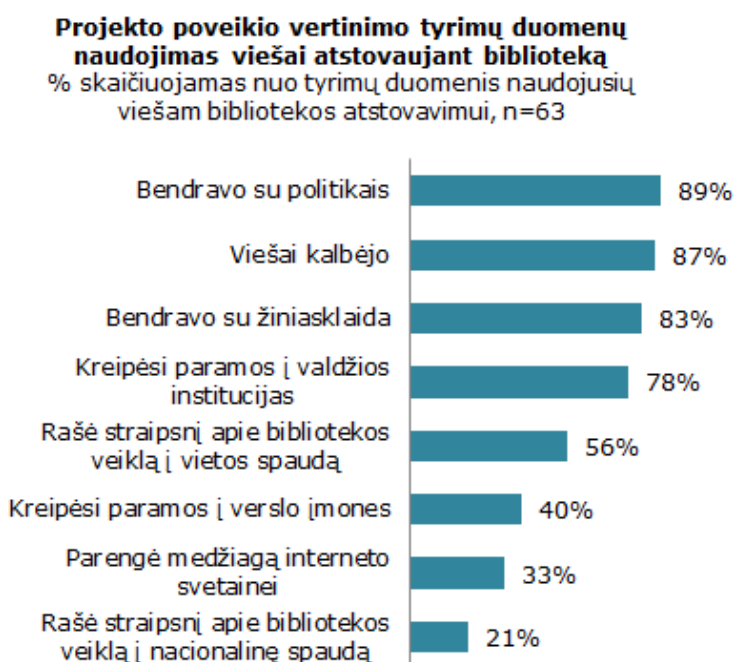
- Projekto poveikio vertinimo tyrimų duomenys yra aktyviai naudojami tiek viešam bibliotekų atstovavimui, tiek bibliotekų vadybai-

Besibaigiant Projekto įgyvendinimui, projekto vadovams buvo užduotas naujas klausimų blokas, susijęs su Projekto poveikio vertinimo tyrimų duomenų naudojimu. Tik du vadovai teigė Projekto poveikio vertinimo tyrimų duomenų nenaudoję jokiems tikslams. 97% bibliotekų vadovų naudojo duomenis viešam bibliotekų atstovavimui, o 88% vadovų - bibliotekų vadybai. Tarp kitų tikslų, kuriems buvo naudojami „Bibliotekos pažangai“ poveikio vertinimo tyrimų duomenys, buvo išvardinti šie: bendravimas su bendruomene, savo bibliotekos veiklos pokyčių su tyrimo duomenimis lyginimas,

ateinančių metų bibliotekos veiklų ir strategijų planavimas, veiklos ataskaitų rengimas, interneto paslaugų pristatymas, susitikimai su skaitytojais, mokymų organizavimas.

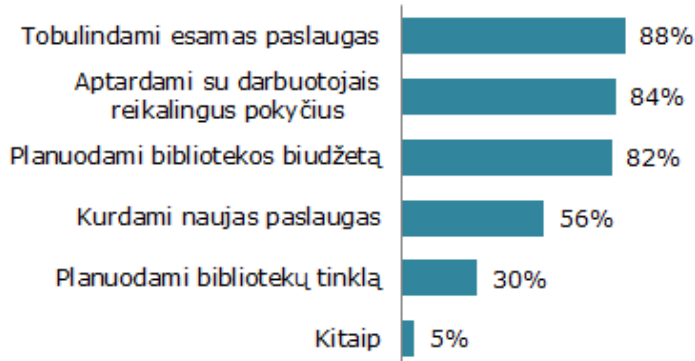
Dauguma vadovų, naudojusių Projekto poveikio vertinimo tyrimų duomenis viešam bibliotekų atstovavimui, naudojo duomenis bendraudami su politikais (89%) ir žiniasklaida (83%), viešai kalbėdami (87%), prašydami paramos iš valdžios institucijų (78%). Daugiau nei pusė vadovų teigė, kad vertinimo tyrimų duomenys pravertė rašant straipsnius apie bibliotekos veiklą į vietos spaudą, 40% vadovų teigė šiuos duomenis naudoję, kai kreipėsi paramos į verslo įmones. Kas trečias vadovas Projekto duomenis naudojo rengdamas medžiagą interneto svetainei, ir kas penktas – publikuodamas straipsnį apie bibliotekos veiklą nacionalinėje spaudoje.

Kalbant apie projekto poveikio vertinimo tyrimų duomenų naudojimą bibliotekų vadybai, dažniausiai vadovai duomenis naudojo tobulindami esamas paslaugas (88%), aptardami su darbuotojais reikalingus pokyčius (84%), planuodami biudžetą (82%). Maždaug kas antram vadovui tyrimų duomenų prireikė kuriant naujas paslaugas, o 30% vadovų juos naudojo planuodami bibliotekų tinklą.

Projekto poveikio vertinimo tyrimų duomenų naudojimas bibliotekų vadybai

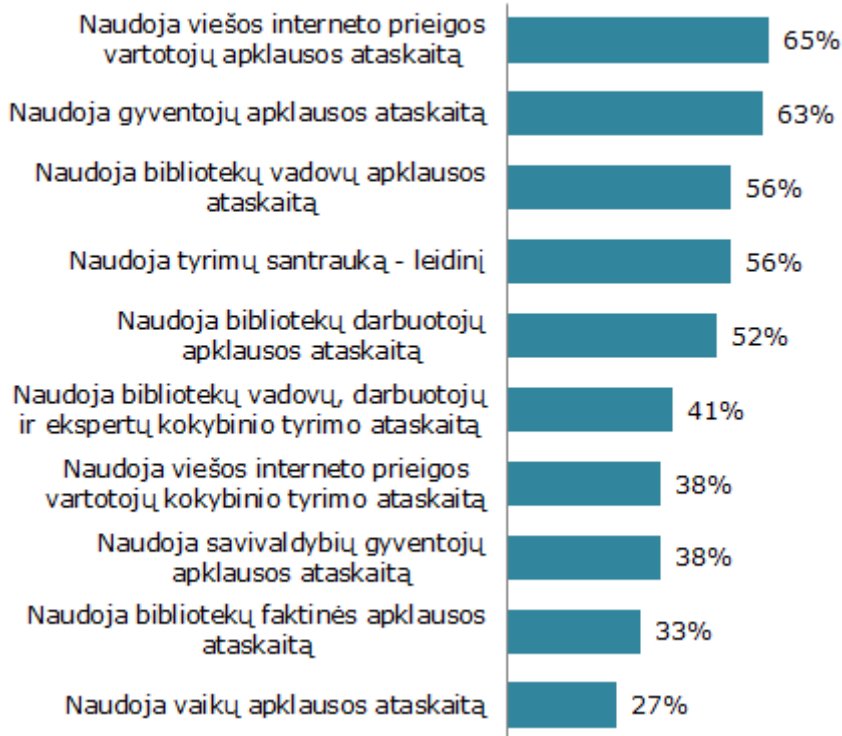
% skaičiuojamas nuo tyrimų duomenis naudojusių bibliotekų vadybai, n=57

Tarp populiariausių naudojamų tyrimo ataskaitų yra viešos interneto prieigos vartotojų (65%), gyventojų (63%), bibliotekų vadovų (56%) bei darbuotojų (52%) apklausų ataskaitos ir tyrimų santrauka (56%). Siek tiek rečiau vadovai naudoja atliktų kokybinių tyrimų (~41-38%) bei savivaldybės gyventojų apklausos (38%) ataskaitas. Palyginti mažiausiai aktualios bibliotekų vadovams yra bibliotekų faktinės apklausos (33%) ir vaikų apklausos ataskaitos (27%). Šie duomenys atskleidžia, kad viena svarbesnių bibliotekų tikslinių grupių yra viešos interneto prieigos vartotojai.

Projekto tyrimo ataskaitų naudojimas

% skaičiuojamas nuo naudojusių tyrimų duomenis, n=63

12. Bibliotekos įvaizdis bibliotekų vadovų akimis

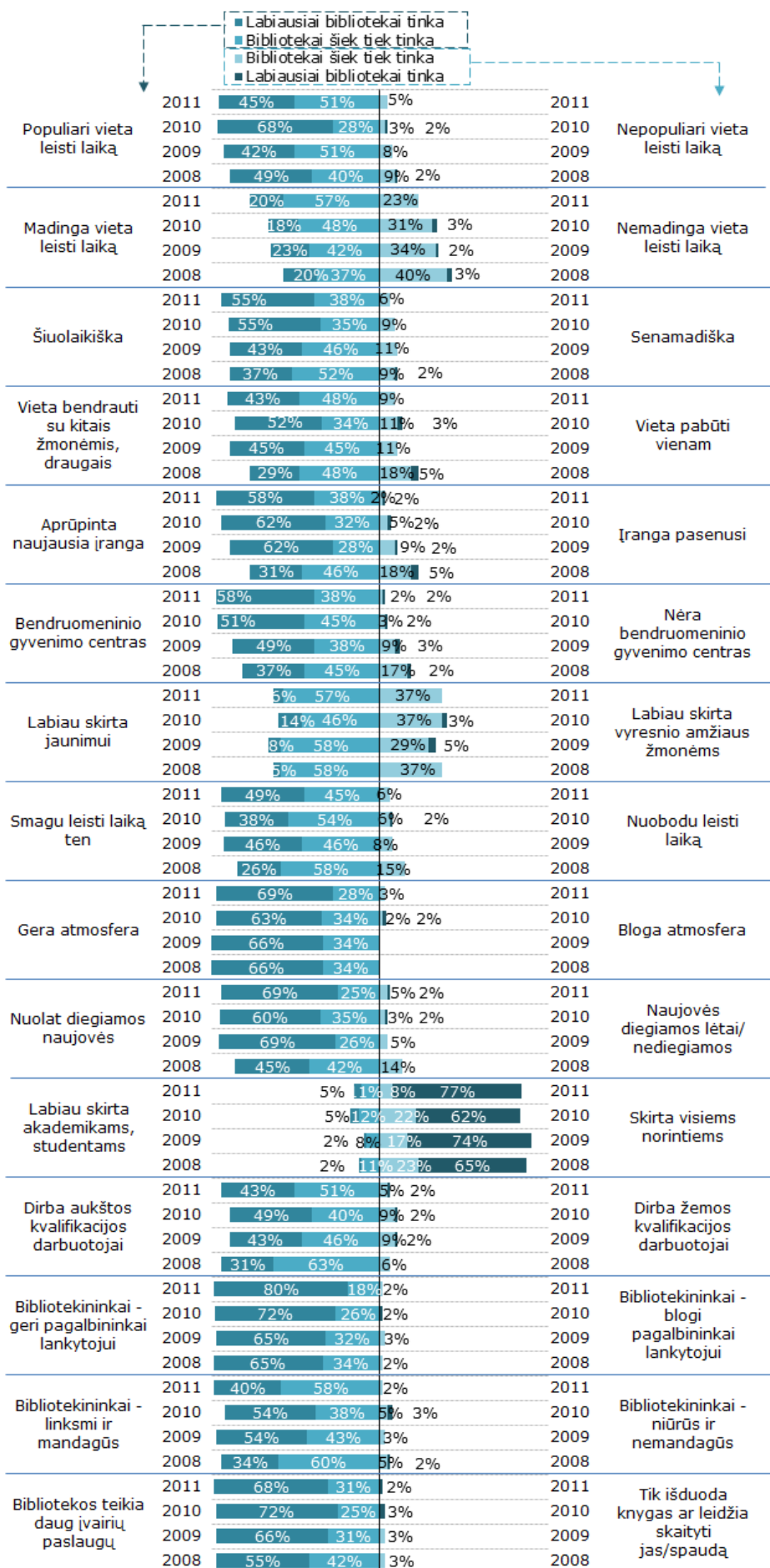
- Biblioteka vis dažniau įvardijama kaip madinga vieta leisti laiką -

Bibliotekos įvaizdis, vadovų nuomone, yra labai pozityvus. Jie teigia, kad biblioteka - populiari, gera atmosfera pasižyminti vieta, bendruomeninio gyvenimo centras, kuriame galima bendrauti su kitais žmonėmis ir apskritai smagiai leisti laiką. Be to, šiandienos biblioteka yra šiuolaikiška (nors nebūtinai madinga), aprūpinta naujausia įranga bei nuolat diegianti naujoves. Galiausiai puikų bibliotekos įvaizdį papildo kvalifikuoti, linksmi, mandagūs bei nuolat pagelbėjantys darbuotojai.

Vadovų požiūriu, biblioteka tikrai nėra skirta vien akademikams ar studentams. Vadovų nuomonės kiek labiau išsiskiria priskiriant biblioteką vien jaunimui arba vien vyresnio amžiaus žmonėms (63% vs. 37%). Tad matome, jog biblioteka neapsiriboja kažkuria viena socialine grupe – ji skirta plačiajai visuomenei.

Palyginus su bibliotekos įvaizdžio vertinimu 2010 metais, didesnių suvokimo pokyčių neįvyko, išskyrus tai, kad biblioteka vis dažniau įvardijama kaip madinga vieta. Visu Projekto įgyvendinimo laikotarpiu bibliotekų įvaizdis, vadovų nuomone, nuosekliai gerėjo.

Ivaizdinės bibliotekos savybės
% skaičiuojamas nuo miestuose dirbančių bibliotekininkų

13. Išvados ir apibendrinimai

Visą tyrimo metu gautą informaciją galima suskirstyti į dvi dalis: (1) faktinė informacija apie realius pokyčius vadovų administruojamose bibliotekose bei (2) jų nuomonė apie esamą situaciją bei vykstančius procesus. Tiek vertinant visą surinktą faktinę informaciją, tiek analizuojant subjektyvius vadovų vertinimus, galima apibendrintai teigti, jog viešos interneto prieigos plėtra bei įsisavinimas vyksta sklandžiai.

Esamos padėties bei perspektyvų analizė

Pastaraisiais metais tiek centrinėse bibliotekose bei jų filialuose mieste, tiek kaimo bibliotekose buvo gana sėkmingai įdiegtos daugelis ankstesniais metais planuotų viešos interneto prieigos vietų, tačiau viešos interneto prieigos plėtra nesustoja – artimiausioje ateityje planuojama didinti viešos interneto prieigos vietų skaičių tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose.

Apskritai kiek mažiau nei pusė Lietuvos bibliotekų vadovų jau nebetikina diegti papildomų interneto prieigos vietų nei kaimo, nei miesto bibliotekose. Tuo tarpu 52% bibliotekų vadovų diegs papildomas interneto prieigos vietas.

viešos interneto prieigos plėtra vis dar vyksta tiek mieste, tiek kaime

Su viešos interneto prieigos plėtra glaudžiai susijęs kompiuterių atnaujinimas šįmet yra planuojamas rečiau nei naujų viešos interneto prieigos vietų kūrimas.

Paprastai viešos interneto prieigos plėtrą lemia finansinės priežastys ir erdvės ribojimai. Ne vienas vadovas riboja viešos interneto prieigos vietų skaičių arba visai jų atsisako atsižvelgdamas į turimą erdvę, finansinius išteklius ar baimindamasis didelių sąnaudų, įvertinęs galimybes įsigyti reikiamą įrangą bei susimokėti už interneto ryšį. Tačiau viešos interneto prieigos vietų poreikis tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose, nepaisant intensyvios plėtros, vis dar nėra pilnai patenkintas.

Viešos interneto prieigos plėtra vyksta nepaisant bendro ir viešai interneto prieigai skirto biudžeto mažėjimo. Tačiau finansinė situacija, palyginus su 2010 metais, po truputį gėrėja.

Populiariausios bei numatomos stiprinti bibliotekų veiklos sritys

Viešos interneto prieigos plėtra daro įtaką (o tiksliau – koreguoja) populiariausių bibliotekos teikiamų paslaugų sąrašą. Nemokamas internetas pastaraisiais metais tapo populiariesnis net tradiciškai pagrindines bibliotekos paslaugas – jis, vadovų nuomone, populiariesnis už knygų išdavimą ar periodinės spaudos skaitymą. Taip pat didėja kompiuterinio raštingumo kursų populiarumas, kuris kaimo bibliotekose pralenkė kompiuterinių žaidimų, kurie labiausiai į bibliotekas pritraukia jauniausio amžiaus lankytojus, populiarumą.

viešos interneto prieigos paslaugos savo populiarumu konkuruoja su tradicinėmis bibliotekos teikiamomis paslaugomis (knygų išdavimu bei periodinės spaudos pasiūla)

Didžiausios vadovų planuojamos investicijos yra nukreiptos į interneto išteklių naudojimą – kompiuterinio raštingumo kursų organizavimą, duomenų bazių internete stiprinimą, nemokamam internetui. Neužmiršamos ir tradicinės paslaugos – kaimo bibliotekose numatoma stiprinti knygų ir periodinės spaudos išdavimą. Tačiau, nepaisant to, jog daugelis bibliotekos teikiamų paslaugų bus stiprinamos, daugeliu atvejų toks stiprinimas nenulems didesnio paslaugų populiarumo. Taip yra dėl netiesioginės vienu paslaugų skatinimo įtakos kitų paslaugų populiarumui – finansuojant kompiuterinio raštingumo kursus kartu populiarinamas bendras naudojimas kompiuteriu ar interneto galimybėmis.

Viešos interneto prieigos naudojimas, skatinimas bei nauda bendruomenei

Visas viešos interneto prieigos teikiamas naudas suskirsčius į ekonomines bei socialines, išryškėja tai, kad didesnę naudą bendruomenei vadovai sieja su socialinėmis naudomis. Vadovų nuomone, didžiausia

interneto prieigos teikiama nauda – bendravimo su draugais ar artimaisiais gerinimas, laisvalaikio praleidimas bei pagalba atliekant su mokslais ar studijomis susijusius darbus.

bibliotekų lankytojai dažniau naudojami socialinę naudą teikiančiais ištekliais; skatinami naudotis ekonomiškai naudingomis paslaugomis

Išryškėja tendencija, jog bibliotekų lankytojai patys dažniausiai tikslingai renkasi socialinę naudą teikiančias veiklas (naudojamosi elektroninio bendravimo priemonėmis). Tuo tarpu bibliotekose aktyviau skatinama naudotis ne tiek socialiai, kiek ekonomiškai naudingomis veiklomis (interneto ištekliais ekonominei veiklai, elektroninės valdžios paslaugomis). Toks skatinimas iš esmės yra teisingas: tikėtina, jog jis ne vien suaktyvins naudojimąsi skatinamomis paslaugomis, bet ir leis bibliotekų lankytojams atrasti kitas interneto galimybių alternatyvas. Tačiau tarp visų skatinamų paslaugų yra šiek tiek pamirštos interneto naujovės bei interneto turinio kūrimas. Šiomis paslaugomis naudojamosi itin retai, o skatinimas nėra aktyvus. Žinoma, prieš skatinant šias veiklas, pirmiausiai reikia užtikrinti bibliotekų darbuotojų tinkamą pasirengimą, kuris šiuo metu nėra pakankamas.

Bibliotekininkų ir bibliotekų vadovų įgūdžiai bei metodinė ir techninė pagalba

Bibliotekų darbuotojams prieinama metodinė pagalba daugelio vadovų nuomone tiek kaimo, tiek miesto bibliotekose yra pakankama.

nepaisant prieinamos metodinės pagalbos gausos, darbuotojų įgūdžiai yra tobulintini

Geriausi bibliotekininkų gebėjimai – naudojimas kompiuteriu bei internetu ištekliais. Didžiulis visų bibliotekininkų mokymų potencialas gali būti siejamas su gebėjimais aptarnauti specialiųjų poreikių turinčius lankytojus ir gebėjimais naudotis interneto naujovėmis – šie įgūdžiai yra labiausiai ugdytini.

Kaimo bibliotekų darbuotojai kiek atsilieka savo kompetencija nuo kolegų mieste, nors, tikėtina, jog tai – tik netolygios Projekto eigos (t.y. anksčiau prasidėjusios miesto bibliotekose) sąlygotas atotrūkis, kuris jau mažėja ir, laikui bėgant, turėtų išnykti.

Pastebėta, jog bibliotekų vadovai kiek nuvertina kaimo darbuotojų įgūdžius, kai, tuo tarpu, patys šių filialų darbuotojai savo įgūdžius dažniau vertina pakankamais. Panaši situacija yra ir su centrinių bibliotekų bei jų filialų mieste darbuotojais, kuriuos vadovai yra linkę vertinti geriau nei jie patys. Sunku spręsti, ar tokius skirtumus lemia subjektyvus vadovybės vertinimas, ar, visgi, skiriasi pačių darbuotojų suvokiami reikalavimai jų veiklai ir įgūdžiams.

Kalbant apie bibliotekų vadovų atstovavimo įgūdžius, dauguma vadovų yra nors kartą tiek savarankiškai bendravę su žiniasklaida, politikais ar kreipęsi paramos į įvairias institucijas ar organizacijas, tiek įvairiais būdais viešinę savo bibliotekų veiklą. Dažnai tiek bibliotekos atstovavimui, tiek jų vadybai labai praverčia Projekto poveikio vertinimo tyrimų duomenys. Dažniausiai pasitelkiamos viešos interneto prieigos vartotojų, gyventojų, bibliotekos vadovų ir darbuotojų ataskaitos bei tyrimo duomenų santrauka.

Bibliotekų vadovai daugumą savo viešųjų ryšių įgūdžių vertina kaip pakankamus. Mažiausiai pasitikima gebėjimu kreiptis paramos į valdžios, verslo ar kitas institucijas.

Bibliotekos partnerystė su kitomis organizacijomis

Didžioji dauguma vadovų yra užmezgę partnerystę bent su viena valstybine, nevyriausybine ar verslo organizacija/institucija ir partnerystės mastai vis didėja. Ypatingai daugėja su verslo įmonėmis, kurios dažnai padeda bibliotekoms finansiškai, užmegztų ryšių. Bibliotekų partnerės teikia tiek socialinę pagalbą (ypač NVO), tiek ekonominę paramą (ypač privačios įmonės). Valstybinės institucijos labiausiai, palyginus su kitomis partnerėmis, padeda bibliotekoms užmegzti ryšius su įtakingais asmenimis, tačiau prie bibliotekų veiklos reikšmingai prisideda ir finansiškai. Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis yra svarbi bibliotekos veiklos dalis, turinti teigiamą poveikį tiek tradicinių, tiek naujų paslaugų tiekimo kiekybei ir kokybei.

Bibliotekų teikiamos paslaugos ir įvaizdis

Daugelio bibliotekos teikiamų paslaugų kokybė, vadovų nuomone, per šiuos metus kiek pagerėjo. Labiausiai pagerėjo darbuotojų pagalbos kokybė, organizuojamų renginių įvairovė bei kokybė ir su internetu prieigos plėtra susijusios paslaugos. Tačiau tradicinių bibliotekos paslaugų, tokių, kaip knygų asortimento bei periodinės spaudos, materialinė bazė, vadovų teigimu, suprastėjo. Visgi, tai neturi neigiamos įtakos labai pozityviam bibliotekos įvaizdžiui vadovų akyse.